NATIONAL LIBRARY
JUL 7 1971
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

B101/A/61/+

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121; 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, JUNE 5, 1971

LATVIJA
AMERIKA

45. N-RS. SESTDIENA, 1971. G. 5. JŪNIJS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249

Cena 15 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītāja: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28 West-Germany. Austrālijā: Ed. Šmugaļs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

TORONTO LATVIEŠU TAUTAS AUGSTSKOLAS SESTDIENAS ĢIMNAZIJAS 15. IZLAIDUMS ABSOLVENTI UN SKOLOTĀJI
1. r. no kreisās: A. Plampe, A. Cēbere, E. Ezera, LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, ģimnazijas direktrise V. Slaviešа, L. Vikš, K. Priedītis, J. Zuntaks un I. Pilpe; 2. r. absolventi: Māra Konce, Zane Ezera, Māra Prauliņa, Rasma Caune, Rita Lāce, Inese Ezerkalna, pianiste O. Upeniece, admin istrātors O. Sils, H. Pētersone un J. Šmits; 3. r.: E. Kalviņš, H. Miķelsons, absolv. Arnis Puķītis, Guntis Bērziņš, Aivars Beikmanis, Pēteris Leitrants, Pēteris Celmiņš, Ilze Bebre, Atis Ozoliņš, Anita Plūdone, Imants Ķivlis un skolot. J. Ozols; aizmugurē: absolv. Mārtiņš Zilvers, Sandra Indzere, Pēteris Jansons, Valdis Pālēns un Ludis Hābs. Foto: J. Ligers

ALAs kongress Grand Rapidos

ALAs 20. kongresā Grand Rapidos, kurā piedalījās 100 delegātu, par apvienības priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo, Uldi Gravu, par priekšsēža vietnieku arī līdzšinējo Gunaru Meierovicu, pārējā valdes sastāvā izdarot nelielas pārmaiņas. Pēc finanču komisijas ieteikuma ALAs biedru naudu kongress paaugstināja uz 5 dol. gadā, līdzšinējo 2 dol. vietā. Biedru naudas paaugstināšana izraisīja dzīvas debates, kas ilga vairāk kā stundu. Kasieris V. Kārklis ziņoja, ka pērngad izdarīta aptauja, kurā atbildes devuši ap 1200 ALAs biedru, 84 proc. izteikušies par biedru naudas paaugstināšanu, no tiem gandrīz puse par 5 dol. gadā. Nobalsojot, biedru naudas paaugstināšanu pieņēma ar 50 pret 19 balsīm, maksājot jauno likmi ar 1972. gadu.

ALAs tekošā gada budžets pieņemts ar 90.000 dol. ienākumos un 97.000 dol. izdevumos, ienākumos pieskaitot 12.000 dol., kas jau ir ALAs rīcībā, tādā kārtā sedzot ne vien budžetā paredzētos izdevumus, bet atstājot vēl 5000 dol. rezervē.

Statūtu komisijas ieteikums, par ko ziņoja R. Rūsis, bija pārreģistrēt Amerikas latviešu apvienību ASV iestādēs par izglītības un labdarības organizāciju, lai ziedojumus varētu atskaitīt no ienākumiem nodokļu deklarācijās. Vairāki konkresa dalībnieki tomēr iebilda, ka tas varētu ierobežot ALAs nacionālpolitisko centienu izpausmi. Ar 76 balsīm ierosinājumu principā pieņēma, atstājot valdei grozījumu teksta izstrādāšanu saskaņā ar nodokļu pārvaldes prasībām. Pēc R. Liepkalna priekšlikuma statūtu komisijas ieteikumu, piešķirt ALAs valdes locekļiem delegātu tiesības kongresos amata pēc, nodeva izsūtīšanai organizācijām, lai tās pēc iepazīšanās varētu nākt ar saviem ierosinājumiem nākošajā kongresā.

Kongresā bija kavēts ierasties kultūras biroja vadītājs V. Klīve. Par Ziemeļamerikas kultūras fonda studiju komisijas atzinumiem ziņoja ALAs priekšsēdis U. Grava. Šajā komisijā piedalās kā ALAs, tā Latviešu nacionālās apvienības Kanadā pārstāvji. Dažā ziņā abu šo komisijas frakciju viedokļi ir atšķirīgi. Tā ALAs frakcija ieskata, ka tagadējie Kultūras fonda noteikumi nav pietiekami elastīgi un ka no Kultūras fonda zināms procents paredzams dažādajām fonda sekcijām kultūras jaunrades atbalstīšanai, atstājot sekciju ziņā, kādā kārtībā šos līdzekļus izlietot. Pēc jautājuma pārrunāšanas, kongress pievienojās komisijas ieskatam viedokļus saskaņot ar LNAK.

Atsevišķos jautājumus sīkāk apspriesta kongresa komisijās, kā tas bija praktizēts arī divos iepriekšējos ALAs kongresos. Piedalīšanās komisijās bija ļoti dzīva. Informācijas komisijas sēdi vadīja I. Spilners. Tā ieteica turpināt financēt latviešu valodas raidījumus no Madrides līdz laikam, kad radīsies iespējas tādus izkārtot bez latviešu līdzekļiem, turpināt informācijas kartotēkas, izveidot baltiešu informācijas padomi u.c., ko atbalstīja arī kongress.

Dzīvas debates izraisīja A. Valtera vadītās aprūpes komisijas ziņojums, kamēr T. Bērziņa vadītās kultūras un izglītības komisijas ziņojums kongresa delegātos nekādas pārrunas neradīja. Aprūpes komisijas ziņojuma debatēs „Celsme" saņēma pārmetumus par vilcināšanos ar veco ļaužu mītnes jautājuma izkārtošanu. Organizatoriskās struktūras un sabiedriskā darba metožu komisijas sēdi vadīja J. Robiņš un H. Mindenbergs. Komisijas rezolūciju valdei apsvērt uzlabojumus biedru karšu izplatīšanā kongress pieņēma bez iebildumiem.

Nominācijas komisija ALAs valdes priekšsēža amatam nominēja līdzšinējo Uldi Gravu. Tā kā citu kandidātu nebija, viņu ievēlēja ar aklamāciju. U. Grava tomēr pieprasīja aizklātu balsošanu, kurā saņēma 89 balsis, 2 pretbalsojot un vienai balsij atturoties. Bija nodota arī viena nederīga balss. Arī priekšsēža vietnieku Gunaru Meierovicu ievēlēja ar aklamāciju. Par ALA vicepriekšsēžiem aizklātā balsošanā ievēlēja: T. Bērziņu ar 76 balsīm, I. Spilneru — 74, A. Valteru — 72, J. Robiņu — 68, A. Lejiņu — 65, Veltu Spārniņu — 65, V. Klīvi — 64, V. Daigu — 63 un H. Mindenbergu — 58. Kandidātos ar 53 balsīm palika A. Zāģeris.

Ar aklamāciju par sekretāru ievēlēja Nujorkas latviešu draudzes delegātu Arvīdu Bļodnieku, bet par palīgu līdzšinējo sekretāru U. Kariņu, kas iepriekšējā amatā vairs nevēlējās kandidēt. Par kasieri ievēlēja līdzšinējo V. Kārkli un kasiera palīgu līdzšinējo sekretāra palīgu A. Baidiņu. Līdzšinējā kasiere M. Ekšteina vairs nekandidēja. Revīzijas komisijā kongress ar aklamāciju ievēlēja līdzšinējo J. Riekstiņu, bet no jauna Arturu Vatvaru un Robertu Rūsi, A. Puķītem un A. Gulbim vairs nekandidējot.

Kā jau ziņots mūsu laikraksta 29. maija numurā, kongresu 21. maijā Grand Rapidos latviešu biedrības namā ar svētbrīdi ievadīja māc. J. Lazda un Kr. Hermanis, kam sekoja rīcības komitejas priekšsēža A. Grīnberga apsveikums un ALAs priekšsēža U. Gravas uzruna un paziņojums par Kultūras fonda godalgām un līdzekļu sadalījumu, par ko jau iepriekš ziņojām. U. Grava savā uzrunā norādīja, ka 20 gadu laikā, strādājot Amerikas latviešu apvienībā, mainījušās paaudzes, bet kopīgā darba saturs nav mainījies, pat kāpinājies. Līdzīgas domas izpaudās arī Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēža T. Kronberga apsveikumā. Viņš sveica arī Daugavas Vanagu Kanadas valdes vārdā. Vēl bija apsveikumi no ASV viceprezidenta S. T. Agņu, demokratu partijas centrālkomitejas priekšsēža L. F. Obraiena, republikāņu centrālās komitejas nacionālitāšu nodaļas vadītāja L. C. Paštora un dauziem citiem. Tāpat bija apsveikumi (rakstveida vai telgrafiski) no dažādām Baltijas valstu institūcijām un pārstāvniecībām, augstākās garīdzniecības vadītājiem, to vidū arī archibīskapa A. Lūša, komitejas Latvijas brīvībai priekšsēža V. Haznera un latviešu centrālajām organizācijām citās zemēs.

Kongresa pēdējā sēde notika Gaŗezerā, 30 jūdžu no Grand Rapidiem, par to atreferējumu sniegsim nākošā numurā. Le.

PIRMĀ ALAs
JAUNĀS VALDES SĒDE

Amerikas latviešu apvienības pirmā jaunās valdes sēde notika svētdien, 23. maijā, Grand Rapidos pl. 6 no rīta, pirms izbraukšanas uz Gaŗezeru. Agrajā rīta stundā valde sadalīja savus jaunos pienākumus. Informācijas biroju arī turpmāk vadīs Dr. Ilgvars Spilners no Pitsburgas, aprūpes biroju Arturs Valters no Nujorkas, sporta biroju Dr. Jānis Robiņš no Mineapoles, kultūras Dr. Visvaldis Klīve no Springfildas, izglītības Dr. Tālivaldis Bērziņš no Vilmingtonas un apgāda vadītājs Adolfs Lejiņš no Nujorkas. Revīzijas komisijas priekšsēdis ir Jānis Riekstiņš no Nujorkas.

Priekšsēdis U. Grava katram valdes loceklim izdalīja veidlapu, kas triju nedēļu laikā jāizpilda. Tur būtu aprakstīti kā biroja, tā biroja vadītāju uzdevumi, kā arī ierosinājumi no 3—5 personīgiem projektiem un viens ierosinājums kādam lielam projektam, kurā piedalītos visi valdes locekļi.

Valde lēma, ka šāgada paredzēto stipendiju kādam žurnālistam — ALAs darbiniekam, piešķirs komiteja, kurā darbojas G. Meierovics, I. Spilners un B. Albāts. Stipendija paredzēta 10 nedēļām 1000 dol. apmērā.

Turpinās Madrides raidījumu atbalstīšanu, līdzekļus šai vajadzībai aizņemoties no citiem kontiem, pagaidām 1000 dol apmērā.

(Beigas 8. lpp.)

Jaunatnes nākotnes sūtība

TLTA SESTDIENAS ĢIMNAZIJU ŠOGAD BEIGUŠI 20 AUDZĒKŅU

Svinīgā noskaņojumā Latviešu nama zālē Toronto 28. maijā pulcējās Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas audzēkņu un audzinātāju saime, lai ap 160 skolēnu vecāku un viesu klātienē atzīmētu ģimnazijas 15. audzēkņu izlaidumu 18. mācību gada nobeigumā. Pēc karoga ienešanas svinīgo aktu ar svētbrīdi ievadīja archibīskaps A. Lūsis, visiem kopīgi nodziedot korāli Teici to Kungu. Archibīskaps atzīmēja, ka katrā laikmetā un katrā tautā, atklāti vai slepeni, dažādas ideoloģijas cīnījušās dēļ jauniešu sirdīm, jo kam pieder jaunatne, tam pieder rītdiena un nākotne. Bet nekad šī cīņa nav bijusi tik spraiga kā pēdējo desmit gadu aprisēs. Dažādi spēki izmet savas cilpas, lai sagūstītu jauniešu dvēseles.

Archibīskaps atgādināja apustuļa Pāvila vārdus: „Esi nomodā par sevi pašu", kur viņš runā par garīgu nomodu un garīgu briedumu. Arī latviešu skola to palīdzējusi jauniešiem iegūt, centusies nevien mācīt, bet arī audzināt Ar to iezīmējas atšķirība no vietējām valsts uzturētām skolām, kam lieli līdzekļi, labas telpas, bet kas jaunatni tikai māca, nepievēršot uzmanību ārpusskolas audzināšanai. Latviešu skola cenšas izveidot arī jauniešu personību un raksturu, lai tie nekļūtu par cilvēkiem, no kuriem sabiedrība novēršas, bet būtu par priekšzīmi citiem.

Šajā laikā cilvēks tiek sarīdīts pret cilvēku, rase pret rasi, šķira pret šķiru, tauta pret tautu, sacīja archibīskaps. Tieši pēdējā laika notikumi liecina, ka mūsu tauta dzimtenē padota genocīdam. Mūsu jaunatne būs tā, kas turpinās atgādināt pasaulei, ka mums ir tiesības dzīvot un ka tās mums ir devis pats Dievs. „Jūs, jaunatne, būsit tā, kuŗai šī sūtība — atgādināt — būs uzlikta," uzsvēra archibīskaps. „Lai jaunatne mūsu brīvību un valsti sirdī nestu," bija mūsu baznīcas galvas vēlējums.

„No ģimnazijas beigušajiem ceru sastapt nākošos sabiedriskos darbiniekus," šādu vēli savā uzrunā absolventiem izteica Toronto latviešu tautas augstskolas pārstāvis K. Priedītis, uzsvērdams: „Lai neviens no jums neatrautos malā, bet atcerētos mūsu daudzkārt cietušo tautu, kuŗa cieš vēl joprojām. Jaunieši to apspriņāja ar kopīgi nodziedāto Dievs, svētī Latviju.

Pārskatu par ģimnazijas darbību sniedza ģimnazijas direktrise V. Slaviešа. Šogad ģimnaziju pabeiguši 20 audzēkņi — 11 zēni un 9 meitenes, visi ar gatavības apliecībām. Direktrise pateicās viņa numurā. Zinot, ka M.D. Toronto ir par visiem latviešu dzīves notikumiem vislabāk informētais cilvēks, nav un nevar būt nekādu šaubu, ka aplamais virsraksts nav viņa roku darbs. Tātad — tas radies redakcijā Nujorkā. Būtu nesolīdi apgalvot, ka maldināšana ar virsrakstu izdarīta apzināti, bet jāpieņem, ka šis negadījums noticis, tiecoties pēc efektīva virsraksta, kas ieinteresētu lasītājus, parastajā redakcijas darba steigā un šoreiz, diemžēl, arī paviršībā rūpīgāk neiepazīstoties ar raksta saturu.

Nenoliegsim — kļūmes gadās vienmēr, kādreiz kļūdās katrs, kas strādā, it sevišķi, ja darbs notiek tādā steigā, kāda ir katrā latviešu laikraksta redakcijā. Taču kļūdas ir parasti labojamas. Jānožēlo, ka šī nepatikamā kļūma notikusi tieši visvairāk izplatītajā latviešu avīzē, bet vēl vairāk jānožēlo, ka vēlāk nav ievietots — redzami un izcili — kļūmīgā virsraksta atsaukums, mazākais līdz šī raksta tapšanas brīdim, jo lieta ir patiešām nopietna un nozīmīga. „Laika" nākošajā (19. maija) numurā gan ievietots raksts, kurā paskaidrots, ka gribēts Trudo personīgi uzrādīt saini ar savākto parakstu lapām un ka kļūmīgais virsraksts vairāk saprotams simboliski. Liekas, ka ar to tomēr gluži nepietiek, jo šādi raksti bieži paliek neizlasīti, tādēj izcilas apdares atsaukums šoreiz būtu bijis vietā un nepieciešams.

Kāds tad nu ir faktiskais stāvoklis? Lapas ar savāktajiem parakstiem nevienam nav nodotas un atrodas drošībā kādas bankas seifā Toronto. Kā jau teikts, parakstus vācot, DV un LNAK solīja, ka tos nevienam nenodos; arī šāgada LNAK padomes sesijā šo solījumu respektēja un nolēma kopā ar pieticju Kanadas valdībai iesniegt tikai notāra apliecinājumu par savākto parakstu skaitu, lapas ar parakstiem tikai uzrādot, bet neatstājot valdības rīcībā. Tātad — parakstītājiem dotais solījums nav lauzts.

Fakts ir, ka Kanadas ministru prezidents Trudo latviešu delegāciju pirms izlidošanas uz Pad. savienību „laika trūkuma dēļ" nemaz nepieņēma, reizē ar to lapas ar parakstiem nemaz nav redzējis un tās uz Maskavu aizvest nevarēja.

Stāvokļa pārskatāmības labā, varbūt, ir lietderīgi še mazliet pakavēties pie pēdējo nedēļu notikumiem Kanadas valdībai iesniedzamās pieticijas lietā, kurā norādīts uz genocīdu, ko Maskava īsteno okupētajā Latvijā. — LNAK ilgie un dažādie centieni panākt audienci pieticijas iesniegšanai pie Trudo pirms viņa izlidošanas uz Pad. savienību palika bezsekmīgi, kaut vidutājību bija apsolījis federālais pavalstniecības ministrs R. Stanberijs un Trudo parlamentārais sekretārs B. Dansons un bija mekļēti arī citi ceļi pieņemšanas panākšanai. Tāpat Baltijas tautu federācija Kanadā veltīgi centās panākt pieņemšanu, kaut atbalstu bija solījis parlamenta loceklis V. Dīkons, kas 7. maijā pieņēma baltiešu delegāciju un saņēma latviešu peticijas norakstu, bet ne lapas ar parakstiem. Peticijas norakstu, tāpat bez parakstiem, saņēmis arī ministrs R. Stanberijs.

Redzot veltīgās pūles panākt audienci pie vienmēr pārāk aizņemtā ministru prezidenta, LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs 27. aprīlī viņam nosūtīja iesniegumu, lūdzot ziedot 10 min. no sava tik dārgā laika latviešu delegācijas uzklausīšanai un norādot, ka agrākie ministru prezidenti — kā liberāļi, tā konservatīvie — vienmēr atraduši laiku baltiešu pieņemšanai un viņu problēmām. Uz šo vēstuli T. Kronbergs 10. maijā saņēma Trudo sekretāres Madlēnas Laflēras telegrammu, ka mi-

(Beigas 4. lpp.)

Argods Vītenis

10.000 parakstu uz Maskavu nelidoja!

MŪSU KOPĪGAJIEM NACIONALPOLITISKAJIEM CENTIENIEM KAITĪGA „AVĪŽU PILE"

Kā zibens no skaidrām debesīm latviešu sabiedrību pārsteidza Nujorkas latviešu laikraksta „Laiks" 15. maija numura 1. lappusē izcilā vietā lasāmais lielu burtu salikuma virsraksts „10.000 parakstu lido uz Maskavu". Ar to bija domāti tie vairāk par 10.000 parakstiem, kurus kopš pērnā gada dziesmu svētkiem Toronto Kanadas DV organizācija kopīgā akcijā ar LNAK savāca no latviešiem iesniegumam Kanadas valdībai pret Pad. savienības īstenoto nesaudzīgo genocīdu okupētajā Latvijā. Šī „ziņa" laikraksta lasītājus un visu Ziemeļamerikas latviešu sabiedrību pamatoti satrauca, radīja sašutumu un, varbūt, pat neuzticību pret mūsu centrālajām organizācijām, jo peticijas parakstītājiem bija solīts, ka lapas ar parakstiem nenodos pat Kanadas valdībai, iesniegumam pievienojot tikai notāra apstiprinājumu par savākto parakstu skaitu, bet pašus parakstus tikai uzrādot, kur nu vēl likt tiem „lidot" uz Maskavu. Tāda doma, parakstu vākšanas akciju uzsākot, nebija pat sapņos, kas presē vairākkārt bija uzsvērts un parakstītājiem mutvārdiem apliecināts.

Latviešu žurnālistikā, izņemot saeimas laiku Latvijā un sociāldemokratu biļetenu „Brīvībai" vēl joprojām, nav parasts laikrakstiem savstarpēji „knābāties", jo visi kalpo tiem pašiem kopīgajiem mērķiem. Tādēļ šo rakstu var uzskatīt par kolēģiālu norāju, uču šoreiz „Laika" sensacionālais un faktiem neatbilstošais virsraksts sabiedrību ne vien maldinājis, bet arī satraucis un viesis sašutumu, bez pamata diskreditējot cienījamas, nopietnas un izteikti nacionālas organizācijas, kuŗas parakstus peticijai no tautiešiem vāca. Tādēļ pakavēšanās pie šīs nelaimīgās „avīžu pīles" šoreiz liekas vietā, lai situāciju noskaidrotu un apliecinātu, ka Kanadas DV organizācija un LNAK nav pārkāpusi lēmumus un parakstītājiem dotos solījumus.

Ja visi laikrakstus lasītu ar pietiekamu uzmanību, tad šis raksts būtu lieks, taču, diemžēl, daudzi tekstam tikai pavirši „pārskrien acīm" vai izlasa tikai virsrakstu. Un tad sašutums par parakstu vācēju rīcību šķiet pamatots, kaut virsraksts ir visskaidrākā aplamība. Raksta ievadrindās gan mazliet neskaidri teikts, ka „ceļā dodoties (uz Pad. savienību), viņam (Trudo) būs zināma Kanadas latviešu peticija Latvijā notiekošā genocīda jautājumā, jo to kopā ar savāktiem pāri par 10.000 parakstiem premjēram būs nodevusi LNAK delegāciju, vai arī tā būs nodota valdības galvam ar starpniekiem". Taču rūpīgi izlasot sekojošo rakstu, nekur nav lasāms, ka paraksti būtu nodoti Kanadas ministru prezidentam vai kādam starpniekam un ka tie „lidotu uz Maskavu".

Kā tādā gadījumā virsraksts, kas radījis satraukumu un sašutumu, radies? Atbilde uz šo jautājumu ir ļoti svariga, jo šī pilnīgi no gaisa grābtā „ziņa" var negātīvi ietekmēt mūsu turpmākos kopīgos nacionālpolitiskos pasākumus, daudziem tautiešiem vairs neuzticoties organizāciju dotajiem solījumiem un liedzot savus parakstus līdzīgiem pasākumiem nākotnē. No Toronto uz Nujorku sūtītā raksta autors ir „M.D." ar kādiem iniciājiem jau gadiem ilgi Nujorkas latviešu laikrakstā parādījušies izsmeļoši un objektīvi izgaismoti raksti par Kanadas latviešu dzīves ievērojamākiem notikumiem. Nevienam nebūs nosliepums, ka iniciāļi nozīmē Mārtiņš Derums, kādu pseudonīmu lieto „Laika" Kanadas redaktors Maksis Čulītis un ko lasītājiem nav slēpis arī R. Norītis kolēģam veltītajā 60 dzīves gadu jubilejas rakstā „Latvija Amerikā" 1. maijā numurā. Zinot, ka M.D. Toronto ir par visiem latviešu dzīves notikumiem vislabāk informētais cilvēks, nav un nevar būt nekādu šaubu, ka aplamais virsraksts nav viņa roku darbs. Tātad — tas radies redakcijā Nujorkā. Būtu nesolīdi apgalvot, ka maldināšana ar virsrakstu izdarīta apzināti, bet jāpieņem, ka šis negadījums noticis, tiecoties pēc efektīva virsraksta, kas ieinteresētu lasītājus, parastajā redakcijas darba steigā un šoreiz, diemžēl, arī paviršībā rūpīgāk neiepazīstoties ar raksta saturu.

Nenoliegsim — kļūmes gadās vienmēr, kādreiz kļūdās katrs, kas strādā, it sevišķi, ja darbs notiek tādā steigā, kāda ir katrā latviešu laikraksta redakcijā. Taču kļūdas ir parasti labojamas. Jānožēlo, ka šī nepatikamā kļūma notikusi tieši visvairāk izplatītajā latviešu avīzē, bet vēl vairāk jānožēlo, ka vēlāk nav ievietots — redzami un izcili — kļūmīgā virsraksta atsaukums, mazākais līdz šī raksta tapšanas brīdim, jo lieta ir patiešām nopietna un nozīmīga. „Laika" nākošajā (19. maija) numurā gan ievietots raksts, kurā paskaidrots, ka gribēts Trudo personīgi uzrādīt saini ar savākto parakstu lapām un ka kļūmīgais virsraksts vairāk saprotams simboliski. Liekas, ka ar to tomēr gluži nepietiek, jo šādi raksti bieži paliek neizlasīti, tādēj izcilas apdares atsaukums šoreiz būtu bijis vietā un nepieciešams.

Kāds tad nu ir faktiskais stāvoklis? Lapas ar savāktajiem parakstiem nevienam nav nodotas un atrodas drošībā kādas bankas seifā Toronto. Kā jau teikts, parakstus vācot, DV un LNAK solīja, ka tos nevienam nenodos; arī šāgada LNAK padomes sesijā šo solījumu respektēja un nolēma kopā ar pieticju Kanadas valdībai iesniegt tikai notāra apliecinājumu par savākto parakstu skaitu, lapas ar parakstiem tikai uzrādot, bet neatstājot valdības rīcībā. Tātad — parakstītājiem dotais solījums nav lauzts.

Fakts ir, ka Kanadas ministru prezidents Trudo latviešu delegāciju pirms izlidošanas uz Pad. savienību „laika trūkuma dēļ" nemaz nepieņēma, reizē ar to lapas ar parakstiem nemaz nav redzējis un tās uz Maskavu aizvest nevarēja.

Stāvokļa pārskatāmības labā, varbūt, ir lietderīgi še mazliet pakavēties pie pēdējo nedēļu notikumiem Kanadas valdībai iesniedzamās pieticijas lietā, kurā norādīts uz genocīdu, ko Maskava īsteno okupētajā Latvijā. — LNAK ilgie un dažādie centieni panākt audienci pieticijas iesniegšanai pie Trudo pirms viņa izlidošanas uz Pad. savienību palika bezsekmīgi, kaut vidutājību bija apsolījis federālais pavalstniecības ministrs R. Stanberijs un Trudo parlamentārais sekretārs B. Dansons un bija mekļēti arī citi ceļi pieņemšanas panākšanai. Tāpat Baltijas tautu federācija Kanadā veltīgi centās panākt pieņemšanu, kaut atbalstu bija solījis parlamenta loceklis V. Dīkons, kas 7. maijā pieņēma baltiešu delegāciju un saņēma latviešu peticijas norakstu, bet ne lapas ar parakstiem. Peticijas norakstu, tāpat bez parakstiem, saņēmis arī ministrs R. Stanberijs.

Redzot veltīgās pūles panākt audienci pie vienmēr pārāk aizņemtā ministru prezidenta, LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs 27. aprīlī viņam nosūtīja iesniegumu, lūdzot ziedot 10 min. no sava tik dārgā laika latviešu delegācijas uzklausīšanai un norādot, ka agrākie ministru prezidenti — kā liberāļi, tā konservatīvie — vienmēr atraduši laiku baltiešu pieņemšanai un viņu problēmām. Uz šo vēstuli T. Kronbergs 10. maijā saņēma Trudo sekretāres Madlēnas Laflēras telegrammu, ka mi-

(Beigas 4. lpp.)

NO AVĪZNIEKA PIEZĪMJU BLOKA(12):

Literātus 1000 dol. nevilina...

„APKLUSUSAIS" OLGERTS LIEPIŅŠ IR ĻOTI AKTĪVS ● PASTA STREIKS ANGLIJĀ PIERĀDA LATVIEŠU LAIKRAKSTU NOZĪMI ● MAZINFORMĒTIE LITERĀTI UN GLEZNOTĀJI ● CIK MAZ MĒS TOMĒR ZINĀM VIENS PAR OTRU!

Cik daudz mēs īsti zinām viens par otru, it sevišķi par savu draugu, paziņu, kolēģu un vispār tautiešu dzīvi un darbu visos piecos kontinentos, pat Afrikā un Azijā, kur arī trimdas mājvietu atraduši latvieši? Protams, šo un to uzzinām no sapemtajām vēstulēm, taču ar to vien nepietiek, lai mēs būtu pietiekami informēti. Vienīgie daudzmaz pilnīgie sakaru uzturētāji un informētāji var būt mūsu pāŗreizējie 5 laikraksti, kas regulāri izmāk svešumā — ik pa vienam ASV, Kanadā, Rietumvācijā, Anglijā un Austrālijā. Bet — vai ar šo laikrakstu iznākšanu, kaut tajos ļoti daudz informācijas par trimdas latviešu dzīvi un darbu, pietiek, lai mēs patiešām viens par otru pietiekami zinātu? Izrādās, ka tā nav. Galvenokārt tādēļ, ka daudzi svešuma labklājībā dzīvojošie latvieši ir par trūcīgiem, lai mūsu laikrakstus abonētu un lasītu, bet tie, kas vienu vai divus laikrakstus abonē, nevar izsekot visiem pieciem, tādēļ daudz kas no ziņotā paliek nezināms.

Raksturīgs piemērs šai ziņā (lai autors nepem jaunā, jo teiktais nav ne pārmetums, ne pamācība, tikai norādījums uz visai normālu parādību mūsu svešuma dzīvē) ir Arnolda Rasas raksts „Latvijas Amerikā" 24. marta numurā par rakstnieku un publicistu Olgertu Liepiņu, kas 12. aprīlī Bostonā atskatījās uz 65 mūža gadiem. Šai veltījumā jubilāram A. Rasa cita vidū raksta: „Pēdējos gados par Olgertu Liepiņu maz kas dzirdēts, liekas, it kā viņš būtu apklusis, jo neviena viņa jauna grāmata nav publicēta un presē viņu pamana reti."

Tā nu gluži nav. Ir tiesa, neviena jauna O. Liepiņa grāmata pēdējos gados nav parādījusies, tomēr tas nenozīmē, ka viņš savā literārajā darbā apklusis. Arī presē viņa vārds parādās pat ļoti bieži, galvenokārt gan abos Eiropas latviešu laikrakstos, kādēļ labi saprotams, ka A. Rasam tas palicis nelevērots. Minētajās avīzēs pašreiz jau vairāk nekā 2 gadus publicē Olgerta Liepiņa jaunos romānus: Vācijas „Latvijā" 29. maija numurā parādījās viņa romāna „Stirnas pār kalniem" 139. turpinājums, bet „Londonas Avīzē" tai pašā laikā vēsturiskā romāna „Gustavs Vaza trimdā" 103. turpinājums. Ievērojot faktu, ka abas avīzes iznāk tikai reizi nedēļā (Vācijas „Latvija" faktiski tikai 4 reizes mēnesī, kādēļ gada 52 nedēļās iznāk tikai 48 numuri), kādēļ romāni turpinās jau 2 gadus, tos varētu apzīmēt — no lasītāju viedokļa — par maratonromāniem, taču tas nav domāts necienošā nozīmē. Abos Eiropas laikrakstos arī ļoti bieži parādās citi O. Liepiņa raksti — recenzijas par jaunākajām grāmatām, dažāda veida apcerējumi un pat politisko notikumu apskati, tā kā pamatoti var teikt, ka A. Rasas sķietami apklusušais O. Liepiņš ir pat ļoti aktīvs.

★

Nelasot latviešu laikrakstus, mēs nevaram būt informēti par mūsu trimdas dzīves notikumiem un nekā nevaram zināt viens par otru — par saviem draugiem, kolēģām un paziņām. Pat laikrakstus lasot, nevaram būt pietiekami informēti, kā nepārprotami rāda augšējais piemērs par Olgerta Liepiņa „apklusumu" literātūras un preses darbā. Lieki uzsvērt, jo tas ir pats par sevi saprotams, ka sakarus starp svešumā izkliedētajiem latviešiem daudzmaz pietiekami spēj uzturēt vienīgi laikraksti, tādēļ arvien par jaunu, jau gadiem ilgi, uzsvērta mūsu avīžu lielā nozīme, jā — pat izšķirīgā nozīme, jo, neiznākot vairs mūsu laikrakstiem, arī mūsu organizētā trimdas dzīve pajuktu, mūsu savstarpējie sakari zustu un mēs nogrimtu citu tautu masā. Divainā kārtā vairums latviešu šo faktu negrib vai vienkārši nespēj aptvert, Varbūt tādēļ, ka trūcis nopietna brīdinājuma. Galu galā arī mazs bērns uguni neņem nopietni, iekām nav apdedzinājis pirkstus un tā nealzmirstamu mācību dabūjis.

Šādu mācību, liekas, tagad saņēmuši arī Anglijas latvieši, kas ilgā pasta darbinieku streika dēļ palika bez sakariem ar ārpasauli un jutās it kā izolētā, vientuļā salā. Ļoti labi šo stāvokli raksturojis K. Zemdega, „Latvijas Amerikā" 24. aprīļa numurā vērtējot jaunāko DV mēnešrakstu, kas pēc streika beigām britu salas sasniedza ar lielu aizkavēšanos. K. Zemdega raksta: „Pasta darbinieku streiks Anglijā pēkšņi parādīja tukšumu un atstātību, kuŗu nekad vēl nebijām izjutuši. Nepienāca vēstules, laikraksti, biļeteni — sabiedriskā dzīve lokalizējās vai pat pavisam apstājās. Šis apstāklis mums parādīja, kas notiktu, ja reiz mūsu preses izdevumi patiešām apstātos iznākt." — Ļoti pareizi vārdi, kuŗus vajadzētu ievērot visiem, kas pašreiz latviešu laikrakstu nozīmi nevēlas saprast un atzīt. Taču maz ticams, ka viņi K. Zemdegas teikto pārdomās, jo — vēl jau viņi pirkstus nav apdedzinājuši un nav saņēmuši mācību ar uguni nespēlēties. Kad tas reiz būs noticis, ļoti iespējams, ka būs jau par vēlu latviešu laikrakstu nozīmi saprast un atzīt.

★

Mūsu laikrakstu nozīmi sakaru uzturēšanā un informācijas izplatīšanā ļoti raksturīgi apliecina arī kāds cits gadījums. Pirms apmēram diviem gadiem DV organizācija, gatavojoties savas darbības 25 gadu atzīmēšanai, izsludināja sacensības par trim Kultūras balvām — mūzikā, literātūrā un tēlotājmākslā, katru 1000 dol. apmērā. Tās ir lielākās līdz šim izsludinātās balvas kultūras laukā, tādēļ varēja likties, ka tām būs nenoliedzama pievilcība. Taču nekā! Mūzikas sacensībā 1000 dol. godalga starplaikā jau piešķirta komponistam Jānim Norvilim, bet — žūrijas komisijai bija iesūtīti tikai 4 darbi... Vai komponistiem 1000 dol. bija pārāk maza godalga, lai radītu kādu jaundarbu un sacensībā piedalītos? Vēlāk gan nācās dzirdēt, ka komponisti par šo sacensību nekā nav zinājuši...

Tas pats noticis literātūrā. Mūsu literāti vienmēr žēlojušies, ka trūkst publicēšanās iespēju, ka par darbiem maksā mazus honorārus, ka dzejoļu krājumiem nav atrodami izdevēji, bet ja tādu tomēr atrod, tad pašam dzejniekam pie grāmatas izdošanas jāpiemaksā, t.i. materiāli jāpiedalās. Dzirdētas arī citādas žēlošanās. Tādēļ varēja domāt, ka DV izsludinātā 1000 dol. godalga daudzus literātus pamudinās sacensībai iesūtīt savus jaundarbus. Taču arī tā bija maldīšanās: literāti tikai žēlojās par neizpratni un viņu pūļu neatzīšanu, bet 1000 dol. tos nevilina. Sacensībā, cik zināms, bija iesūtīti tikai 4 vai 5 darbi, no kuriem žūrija nevienu neatzina par 1000 dol. godalgas vērtu. Tagad no literātu puses atkal dzirdama žēlošanās, ka par šo sacensību viņi nekā nav zinājuši...

Kā būs ar trešo Kultūras balvu — tēlotājmākslā? Šim rakstam parādoties laikrakstā, būs jau gaŗām darbu pieteikšanas termiņš sacensībai un DV globālo dienu izstādei. Cik darbu pieteikts, man nav zināms, bet, vadoties no abām iepriekšējām sacensībām, māc bažas, ka arī tēlotājmākslā dalībnieku skaits nebūs liels, jo atkal jau dzirdama žēlošanās, ka mākslinieki par sacensību un 1000 dol. godalgu nekas nav bijis zināms...

Kā tas iespējams, ka literāti, komponisti un gleznotāji nekā nezina par sacensībām, kuŗas vairākkārt izziņotas visos piecos latviešu laikrakstos, bieži pieminētas arī citos rakstos? Atbilde var būt tikai viena: viņi laikrakstus nelasa! Sevišķi nožēlojami, ka to nedara pat rakstītā vārda mākslinieki — literāti. Šis trīs sacensības ir atkal jauns pierādījums tam, cik ārkārtīgi liela nozīme mūsu laikrakstiem informācijas izplatīšanā un sakaru uzturēšanā. Žēl, ka pat kultūras darbinieki to nepazinās..

☆

Kaut mums svešumā iznāk 5 laikraksti, izbrīnā tomēr jāizsaucas: cik maz mēs zinām viens par otru! Teiktais attiecas arī uz laikrakstu lasītājiem, pat uz rakstītājiem laikrakstiem, arī uz lielu organizāciju amatpersonām, kuŗām vismaz vajadzēja būt pietiekami informētiem par citām organizācijām un to vadītājiem. Tā ar pārsteigumu Vācijas „Latvijā" nesen varēja lasīt, ka Latviešu centrālās komitejas (Vāc.) priekšsēdis Ād. Šilde raksta par KLNP (domāts: Kanadas latviešu nacionālā padome) un tās valdes priekšsēdi R. (!) Kronbergu. Mazliet jābrīnās, ka vienas centrālās organizācijas izpildorgana vadītājs nezina otras centrālās organizācijas pareizo nosaukumu un valdes priekšsēža priekšvārdu. Taču par to nav jābrīnās pārāk, ja avīzēs bieži atrodami raksti, kuŗu autori nezina pat savu pilsētu organizāciju nosaukumus, bet tos raksta „brīvā uztverē"... Mazliet pārsteidza arī rakstnieka Olgerta Liepiņa mūsu laikrakstiem piesūtītā pateicība apsveicējiem un labvēļiem viņa 65. dzimšanas dienā ar ļoti gaŗu vārdu uzskaiti. Tur pateicība izteikta (kā noprotams) arī laikrakstu „Latvija Amerikā", „Londonas Avīzes" un „Latvija" redaktoriem par jubilāriem veltīto rakstu ievietošanu, tikai atkal jābrīnās, ka šai sakarā pateicība izteikta A. Vinčelam, kaut viņa vietā jau kopš pērnā gada 1. oktobŗa „Latvijas Amerikā" redaktors ir K. Sidars! Taču O. Liepiņam, pateicību rakstot, šis fakts nav bijis zināms, kas atkal liecina vai nu par avīžu nelasīšanu vai paviršu pārlasīšanu, kaut katra laikraksta numura „galvā" minēts atbildīgā redaktora vārds. Tas arī liecina, cik maz mēs zinām viens par otru.

„Latvija Amerikā" parādījās Jāņa Širmaņa polemika ar Andreju Irbi par latviešu bērnu literātūras trūkumu, pēdējam izsakot izbrīnu, ka uz šo polemiku nav atsaukušies ne citi rakstnieki, ne grāmatu izdevēji. Ievērojot iepriekš minētos piemērus, par to nav jābrīnās, jo, droši vien, arī viņi latviešu laikrakstus nelasa un tādēļ par J. Širmaņa un A. Irbes polēmiku izteiktajām domām nekā nezina...

Nobeigumā jāatzīst, ka visam laikrakstos ziņotajam savukārt nevar ticēt. Taču arī šis „pliks", jādomā, galvenokārt avīžu slejās parādās rakstītāju aizmāršības dēļ, vai arī tādēļ, ka tie laikrakstus lasa pārāk paviršī. Lai arī še uzjautrinājumam minēts rakstuŗīgs piemērs. „Latvijas Amerikā" 14. aprīļa numurā publicēts Kanadas DV valdes kultūras nozares vadītāja J. Galliņa ieteikums DV nodaļām sarīkojumos ietilpināt DV teātŗa Kanadā iestudēto A. Čechova viencēlienu „Lācis", kuŗa pirmizrāde notikusi Kanadas DV šāgada delegātu sapulces laikā Toronto. Vai patiešām tā? Patiesība gan citāda: šī viencēliena pirmizrāde notika pirms apmēram 2 gadiem Toronto, kad darbību beidza DV teātŗa Kanadā noorganizētā skatuves mākslas studija, kuŗu vadīja, ja nemaldos, režisors A. Straumanis no ASV, kas arī iestudēja ar studijas darbiniekiem šo Čechova viencēlienu. Un atkal jāsaka: cik maz mēs gan zinām viens par otru un par notikumiem mūsu dzīvē, pat avīzes lasot, ja to nedarām ar pietiekamu uzmanību, rūpību un interesi!

Uldis Paipals

LATVIJA

45. N-RS. SESTDIENA, 1971. G. 5. JŪNIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krišs Eldars, 24 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2361.

Redakcijai tiesības nosūtāmos manuskriptus pēc vajadzības izmāt. Neatlietotos manuskriptus nesargājam, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs viedoklis un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — 1 mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Siludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendāri $1.- par katru datumu vienā numurā.

Lasītāju vēstules

KO VIŅI NEREDZĒJA...

Trudo un viņa lielais pavadoņu pulks atgriezies no Pad. savienības apmeklējuma. Kanadas ministru prezidents un citi viesi ir sajūsmināti par visu redzēto un dzirdēto, bet sevišķi par laipno uzņemšanu un arī „lielo sasniegumu" — draudzības deklarāciju" ar lielo vergu zemi. Trudo uzskata, ka šāda „draudzība" Kanadai esot nepieciešama, lai izvairītos „no kādas citas valsts vai valstu grupas atkarības". Uz ko tas zīmējas, nav pārāk grūti uzminēt.

Viesu pulks sevišķi sajūsminājies par padomju „lielajiem sasniegumiem" savu ziemeļapgabalu izveidošanā. Kas to būtu spējis iedomāties, ka Norilska tik tālu ziemeļos varētu izveidoties par pilsētu ar 167.000 iedzīvotājiem. Tikai prominentajiem viesiem, liekas, bija piemirsies, vai viņi arī tiešām nezināja, ka šī pilsēta būvēta uz varmācīgā nāvē mirušo čekas gūstekņu kauliem... Žēl, ka Kanadas viesi neiedomājās pajautāt saviem laipnajiem mājastēviem, kas bijuši šīs pilsētas cēlēji un kur tie palikuši?

Pirms dažiem gadiem kāds cits liberāļu valdības ministrs, atgriežoties mājās un lielā sajūsmā par visu redzēto, ieteica kanadiešiem sekot padomju metodēm polāro zemju izveidošanā un izmantošanā... Vai šis naīvais apmeklētājs maz saprata, ko viņš saka? — sekot padomju metodēm polāro Vortingtons, aprakstot šīs rietumnieku ilūzijas pēc padomju zemes apmeklēšanas, maigi izsakās, ka tie ir „naīvi viesi". Piemēram, viens no braucējiem, Barnijs Dansons, CBC radio pārstāvjiem izteicies, ka KGB (čekas) vīri pildot tādus pašus pienākumus kā RCMP (karaliskā policija) Kanadā.

Divdesmit trijos gados, kamēr esmu šajā zemē, neesmu gan dzirdējis, ka RCMP būtu apcietinājusi, mocījusi un nošāvusi bez tiesas izmeklēšanas miljoniem nevainīgu cilvēku, kā to ir darījusi čeka pagātnē un tikai mazākā mērā — dara arī vēl šodien. P. Vortingtons raksta beigās (Telegram, 28. maijā) piezīmē, ka neviens no apspiesto tautu piederīgajiem Kanadā, kā žīdi, ukraiņi, igauņi, latvieši, lietuvieši, baltkrievi un pat pašī krievi — nevarot likšmot par redzēto Pad. savienībā, jo to tuviniekiem dzimtenē liedz pat izceļot uz Rietumiem.

Sk, Toronto

Režisors Reinis Birzgalis dod sav us norādījumus Lielās jundas tālo tāļiem — DV teātŗa dalībniekiem Kanadā lielā uzveduma nobeigum a posma mēģinājumā „Kurzemes gals". Foto: J. Ligers

(109. turpinājums)

Ārēji — kā poēmā, tā drāmā — notikumi ir līdzīgi. Pumpura Lāčplēsis un Raiņa Lāčplēsis, abi cīnās, un abi cīnoties iegāžas Daugavas dzelmēs, kur cīņu turpina. Taču dziļākā, apslēptā, būtiskā atšķirība ir milzīga. Pumpura Lāčplēsis cīnās par neatkarīgu Latviju, Raiņa Lāčplēsis cīnās par vispasaules sociālismu.

Kuŗam Lāčplēsim tad Kuga gatavoja savu tērpu un skatuvi? Raiņa vai Pumpura? Mums jau bija izdeviba aizrādīt, ka Rainis visvairāk teksta veltījis Spīdolai, ne Lāčplēsim, ne Laimdotai. Tā tas bija lugu rakstot (1904.), tā tas iecerē bija palicis 6 gadus vēlāk, domājot par drāmas inscenēšanu. Norādījumos dekorātoram Rainis par Spīdolas tērpiem runā 5 reizes, par Melnā bruņinieka 2 reizes, par Lāčplēša 1 reizi. Par Laimdotas tērpu — kā par ievērības necienīgu — autors nemin ne vārda. No šī fakta vien izriet, ka divas galvenās personas lugā ir Spīdola un Melnais bruņinieks, ne Lāčplēsis un Laimdota, Spīdolai simbolizējot marksismu, Melnajam bruņiniekam — kapitālismu. Lāčplēša tērpam Rainis veltī tikai 3 vārdus, pēc Melnā bruņinieka — „Lāčplēša bruņas gaišākas"... Tas viss. Par Laimdotas tērpu, kā jau minējām, autors neteic ne vārda, it kā tās lugā nemaz nebūtu. Tikpat niciga nevērība ierādīta arī Kangaram. Spīdolai autors toties piešķīris daudzkrāsainus tērpus, vienā gadījumā pat „karalisku" tērpu, pēc „rakstura romisku no viduslaikiem" (?) ar „plīvuru"...

Dzejnieks gribējis, lai gleznotājs piešķir viņa drāmas saturam vizuālo formu. Bet cenzūras dēļ viņš nespēja būt nepārprotams. Tālab viņš aizņēmās no Pumpura tēliem viņu paskatu, viņu ārējo, apveidu, viņu masku, lai aiz tās apslēptu savus īstenos nodomus, paceļot masku tikai retumis, lai skatītāji redzētu, ko viņš īsteni domā, bet tanī pašā laikā, lai neapdraudētu pašu lugu, varbūtēji izraisot tās aizliegumu.

Ja Jānis Kuga būtu bijis marksists, viņš būtu viegli uzminējis Raiņa īstos nodomus un centies tiem pieskaņot savas dekorācijas. Bet Jānis Kuga nebija marksists. Jānis Kuga bija nacionālists. Viņš tālab Raiņa drāmas saturā ietulkoja savas bērnības izjūtas un pārliecību, kas bija saradušas ar Pumpura tiešiem neviltotiem tēliem.

Mēs jau minējām Staņislavska atzinumu par to, ka slavenais Maskavas Dailes teātris savas darbības sākumā bija „vājāks par savām dekorācijām". To pašu un vēl lielākā mērā varēja teikt par Uguns un nakts uzvedumu Jaunā Rīgas teātrī 1911. gadā.

Arī te dekorācijas bija stiprākas ne tikai par režisora un aktieŗu sniegumu, dekorācijas bija stiprākas arī par pašu lugu. Forma bija stiprāka par saturu. Vairāk. Kugas formas panāca lugas satura aizvadīšanu prom no tiem mērķiem, kuŗiem autors to bija rakstījis. Publika dabūja redzēt ne to, ko autors gribēja, lai tā redz, bet to, ko dekorātors gribēja, lai tā redz. Citiem vārdiem, Kugas radītā forma bija būtiski pārveidojusi saturu, vēršot rainisko lugu pumpuriskā varoņu drāmā, metamorfozējot marksistisko ideoloģiju nacionālā idejā.

Bet uzmanību! Forma nevar dzīvot savu, saturs — savu dzīvi. Forma un saturs ir organiska vienība. Kā tad izskaidrot, ka Uguns un nakts gadījumā forma gājusi no satura atšķirtu ceļu? Atbilde: Ugunī un naktī forma nav gājusi atšķirīgu ceļu no satura. Kuga bija izpratis, ka Uguns un nakts nav nekas cits kā Pumpura poēmas skatuviskošana. Šai Pumpura poēmas skatuviskošanai viņš tad arī bija gatavojis savas dekorācijas un zīmējis tērpus. Forma un saturs te bija viens. Viņa dekorācijas (forma) izauga no Pumpura poēmas tēliem (satura). Kugas dekorācijas saskanēja ar pumpurisko saturu un tādēļ nesaskanēja un nevarēja saskanēt ar Raiņa Ugunī un naktī ielikto „saturu".

Rainis nebija gribējis pārcelt Pumpura poēmu drāmā, Rainis bija gribējis tikai izmantot tautai pazīstamos Pumpura poēmas tēlus, lai tie paustu viņa — Raiņa ideoloģiju. Tas ir iemesls, kādēļ Kugas dekorācijas, saskanot ar Pumpura poēmas pamatideju, nevarēja saskanēt ar Raiņa pamatideju.

Atliek intriģējošais jautājums, ko par šo viņa lugas satura metamorfozējumu domāja Rainis? Negaidītā un pilnīgā pārvērtība bija notikusi bez viņa ziņas un atzinuma. Atbilde meklējama Raiņa daiļrunīgajā klusēšanā. Viņš nekad neprotestēja pret Kugas tautisko, tīri nacionālo skatuves ietērpu. Tieši otrādi, viņš Kugam izteica izjustu atzinību par veikumu un arī turpmāk lūdza tieši Kugu darināt viņa nākošo lugu skatuves gleznojumus. Kādēļ šāda netieša atteikšanās no sava lugas satura un Kugas formas uzspiestā pumpuriskā satura klusa pieņemšana? Tādēļ, ka Kugas Uguns un nakts iztulkojums bija tai dāvājis nepieredzētus panākumus. Šos panākumus Kuga tai bija dāvājis ne ar to, kas tajā bija, bet ar to, ko Kuga tajā bija prezumējis.

Rainis ar Kugas veikumu bija tik apmierināts, ka beigās pats noticēja, ka no sākta gala bijis saskaņā ar savas drāmas dekorātoru, ka Kuga devis formu viņa paša iecerētam un gribētam pumpuriskam saturam, aizmirstot visas gaŗās un sarežģītās pūles ar pašu radīto un nu aizmirsto Spīdolu.

Pusideālista satriecošā neveiksme un Uguns un nakts satricinošā uzvara bija tie spēka momenti, kas Rainim ļāva aizgriezties no Spīdolas un atgriezties pie Laimdotas.

Rezumē: Kuga ar savām dekorācijām bija panācis Raiņa novēršanos no marksistiskā postulāta, ka proletāriātam nav tēvijas, un viņa pievēršanos Pumpura vaidelotša sludinātajam ticības apliecinājumam:

Pēc gadu simteņiem modīsies tauta
Un sevim brīvību izkaros atkal,
Pieminot vectēvu slavenos darbus.

Kugas panākumi bija tik diži tādēļ, ka viņš atradās pilnīgā saskaņā ar tautu, un tauta bija pilnīgā saskaņā ar viņu — savu dekorātoru.

Kā Kuga to panāca? Ar savu dziļo, intuitīvo vienjūtību ar tautu, ar savu mākslas skolās un studijās iegūto profesionālo meistarību, beidzot, ar savām padziļinātajām etnografiskajām studijām.

Meistars no debesīm nekrīt, saka paruna. Meistars debesīs kāpj. Pa stāvām varēšanas kāpnēm. Tā daļa nemirstības, ko mākslinieks mākslas debesīs iemanto, izcīnāma atdevīgā, saprātīgā, neatlaidīgā darbā. Meistars ir tas, kam ir kas cilvēcīgi nozīmīgi sakāms un kas to prot adekvāti izteikt.

Tas, kam ir kas patiesi nozīmīgi cilvēcisks sakāms, piesavināsies arī amata paņēmienus, kas nepieciešami tā izteikšanai; mūzikis mūzikā, gleznotājs siluetā un krāsās. Visur, kur starp gribēto un panākto ir plaisa, cilvēks izjūt sāpīgu, palaikam traģisku nepilnību, kā, piemēram, ir ar Vincentu van Gogu (1853—1890) un Žoržu Ruō (Rouault, 1871—1958). Palaikam tas, kas virmo mākslinieka dvēselē, neizšļakst līdz apziņai un nemaz skaidrās līnijās un krāsās nav izteicams. Tādi darbi neviena nespēj palīdzēt, jo izsaka tikai neskaidrā, nepārvarētā impulsus mocīgās mijkrēšļu dzemdības mijkrēsli.

Dārgs vīns, lēts etiķis un drabiņas ir tā paša rūgšanas procesa rezultāts. Mākslas vīna darināšana ir mākslinieka, ne publikas pienākums. „Apzinīgi attēlot iekšējo ārēji bijis tikai lielāko meistaru augstākā un vienīgā vēle..." prātoja Gēte. Lai to spētu, jābūt saturam un saturam atbilstošai formai — prasmei sakāmo izteikt.

(Turpinājuma sekos)

Karaviri neaizmirst savus varoņus

VOLDEMĀRS LIKERTS — 3. JELGAVAS KĀJNIEKU PULKS. 50 GADU DIBINĀŠANAS, CIŅU UN DARBĪBAS ATCERE, 282 LPP.

Voldemārs Likerts ar līdzstrādniekiem Vili Zuti un Kārli Benconu izveidojuši atzīstami vērtīgu grāmatu par 3. Jelgavas kājnieku pulku. Iepriecinoši arī tas, ka šī pulka bijušie karavīri ir izveidojuši savu apvienību, kas tad ir šīs grāmatas izdevēja. Vēl vienīgi 7.Siguldas k. p. bijušie karavīri ir apzinājušies un izdevuši sava pulka piemiņas grāmatas. Jāvēlas, lai šiem piemēriem sekotu arī citu pulku piederīgie, jo dažādie materiāli, fotografijas u. t. t. nozūd, atmiņas kļūst neskaidras un bijušo karavīru enerģija apsīkst. Tādēļ V. Likerta veiktais darbs ir nevien paraugs, bet reizē arī neliela krātuve vēlākajām mūsu paaudzēm.

Grāmatas priekšvārdā V. Likerts saka: „Daudzi šo ciņu varoņu un vēlāko notikumu mocekļi ir savas galvas nolikuši uz tēvzemes altāra. Kritušo un vēl dzīvo varoņu piemiņai ir rakstīta šī grāmata. Toreizējo cīnītāju dēliem un dēlu dēliem ir jāsaņem pagājušo ciņu rezultāts — kā mantojums, un karogs jānes tālāk!" Viss šīs grāmatas saturs ir aicinājums cīnai par mūsu tautas un valsts brīvību.

3. Jelgavas kājnieku pulka dibināja 1919. gada 11. augustā no Baloža brigādes Atsevišķā (studentu) bataljona, no Bauskas bataljona un Augškurzemes partizānu pulka. Grāmatas saturā tādēļ vispirms aprakstītas šo vienību cīņas līdz iedalīšanai 3. Jelgavas kājnieku pulkā, bet pēc tam pulka kauju gaitas. Apsveicams tas, ka visai iztirzāta studentu korporāciju — Selonija,, Talavija, Lettonia, Fraternitas Lettica (toreiz Fr. Moscoviensis) un Lettgallia — loma brīvās Latvijas pirmo bruņoto spēku izveidošanā un vēlākajās cīņās. Jāvēlas, lai šo grāmatu lasītu arī tagadējie korporāciju studenti un paturētu brīvības cīņu varoņu garu. Atsevišķās — Studentu rotas (bataljona) devīze bija: „Ņem, tēvzeme, tavs esmu viss." Vai to kāds latvietis drīkst aizmirst?

Šajā grāmatā īsumā skartas arī ziemeļnieku cīņas, kā arī pulka sadarbība ar poļu spēkiem Latgales frontē. Pagarā rakstā aprakstītas 3. Jelgavas kājn. pulka miera laika gaitas, kā arī pulka apvienošana ar 6. Rīgas kājnieku pulku pēc krievu iebrukuma Latvijā. Šajā sakarā kāds raksts veltīts arī šim pulkam, bet kāds cits Jātnieku pulkam, resp. tā Remonta eskadronam, kas bija novietots pulka tuvumā un tādēļ iznāca bieža sadarbība. Par to raksta šī eskadrona ilggadējais komandieris kpt. Jānis Rullīņš. Atsevišķi raksti veltīti arī atbrīvošanas cīņu laika valsts vadītājām personām, armijas augstākajai vadībai un pulka bijušajiem komandieriem — pulkvežiem Dombrovskim un Apsītim. Vairāku rakstu nodaļai ir virsraksts: Baigais gads. Bijušo 3. Jelgavas kājn. pulka karavīru ērkšķainais ceļš. Par 3. Jelgavas kājn. pulka gaitām dažādos laikos savas atmiņas — gan izsmelošāk, gan fragmentāri — snieguši 53 bijušie pulka dažādu dienesta pakāpju karavīri, pie kam dažas atmiņu skices papildina izsmelošās apceres par pulka gaitām.. Grāmatas beigās ievietoti saraksti: Ar Lāčplēša ordeni apbalvoto 3. J. K. P. karavīru saraksts, Nepilnīgs 3. J. K. P. dienējušo Atbrīvošanas kara dalībnieku saraksts, Krievu 1940./41 gadā apcietināto, deportēto un bojā gājušo kādreizējo 3. J. K. P. kadra karavīru saraksts, Otrā pasaules karā cīnās kritušo bijušo 3. J. K. P. kadru karavīru saraksts, kā arī miera laikā (no 1920. — 1940.) karavīru saraksts. Jāpiezīmē, ka arī šie pēdējie saraksti grāmatā apzīmēti par nepilnīgiem, kas ir saprotams, jo grāmatas autoriem bija ļoti ierobežotas iespējas pilnīgāku datu iegūšanai. Taču jāatzīst, ka arī sniegtais liecina par lielo piepūli šādu ziņu gūšanā. Grāmatā krietns skaits dažādu illustrāciju, gan uzņēmumi no atbrīvošanas kara laika, gan karavīru grupu un nodarbību skati no pulka vēlākajām gaitām.

Šī ļoti vērtīgā un arī saistošā grāmata izdota tikai 250 eksemplāros un tā brīvajā tirgū neparādīsies, taču jādomā, ka līdzīgus darbus turpmāk vajadzētu izdot lielākos metienos. Jāpieņem, ka Voldemāra Likerta grāmatu izpirks visai īsā laikā kā bijušie 3. Jelgavas kājnieku pulka karavīri, tā korporāciju piederīgie un citi bijušie kaujinieki.

Kanadā šo grāmatu var iegādāties, rakstot: Mr. K. Bencons, 223 High Park Ave, Toronto 165, Ont., bet ASV: Mr. A. Kopans 16 West End Place, Elisabeth, N. J. 07202, U. S. A.. Grāmatas cena 8 dol.

Šī Voldemāra Likerta grāmata, kā jau minēju, izraisa vēlmi, lai arī citi mūsu armijas bijušo pulku karavīri izveidotu iniciātoru kopas, kas savāc iespējamos materiālus par saviem pulkiem, savāc atmiņas, rakstus, fotografijas u. t. t., jo laika tecējumā šādas iespējas strauji samazinās. Ir taču tā, ka šādu fotografiju vērtību bijušo karavīru dēli, meitas un mazbērni nemaz neapzinās un tās nozūd vēlāk neatrodamās kastēs vai pat tās iznīcina. Karavīru fotografijas bieži glabā kritušo un mirušo cīnītāju dzīvesbiedres, jo tās, izceļojot no Latvijas varēja līdzņemt vairāk nekā paši karavīri. Ir arī faakts, ka bijušie armijas vācbaltu karavīri, kuri repatriējās, joprojām glabā sava dienesta laika fotografijas, pie tam bieži tādas, kas citur vairs nav atrodamas.. Katrā ziņā arī šie bijušie mūsu pulku karavīri un viņu dzīvesbiedres būtu apzināmas un atrodamie materiāli fotokopējami. Laiks izdzēš atmiņu asumu — kāds V. Likerta grāmatā ievietotais uzņēmums uzskatami parāda, ka nav pat bijis iespējams apzināt visu uzņēmumā redzamo karavīru vārdus. Mūsu armijas pulku vēstures vajadzētu iespējami atjaunot!

Nikolajs Lečmanis

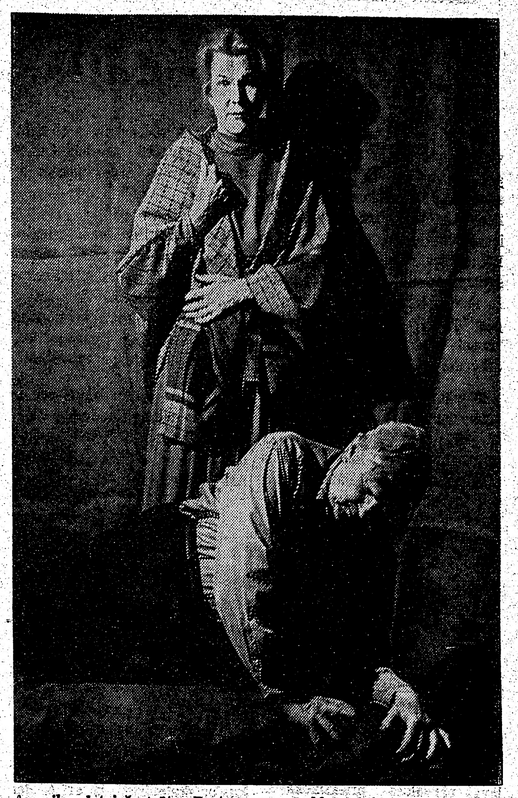

Amerikas latviešu teātŗa Bostonas ansambļa aktieŗi Reinis Birzgalis (mirstošais karavīrs) un Rasma Birzgale (jaunava) uzvedumā Lielā junda, kuŗu, kā zināms, uzvedīs DV 2. Globālo dienu laikā Toronto.

Foto: Vitolds Vītols

Vai bija vērts?

FILMU REŽISORA V. LAPENIEKA APCERE NO SPECIALIS-TA VIEDOKĻA PAR ALAS PAS ŪTINĀTO FILMU LATVIJA 50 GADOS

Katru lietu var vērtēt no dažādiem viedokļiem. Var vērtēt ar jūtām, ar prāta analizi, ar lietpratēja skatu, no saudzības viedokļa, vai arī vēl ar kādu citu pieeju. Tieši šai vērtēšanas zinā mēs dažkārt diezgan daudz grēkojam, it sevišķi tai novadā, kas skar mūsu nacionālās intereses. Nereti mēs nevis patiešām vērtējam, bet gan dziedam slavas dziesmas viens otram un arī paši sev.

Amerikas Latviešu Apvienības pasūtināto filmu Latvija 50 gados ir gatavojusi profesionāla filmu produkcija Atlantic - Films, tātad, savas nozares speciālisti. Lai tad nu arī man atļauts šo darbu izvērtēt no speciālista redzes viedokļa, bez rezervācijas vienā vai otrā virzienā.

Vispirms jautājums — vai ALAi tāda filma vispār bija vajadzīga? Un ja vajadzīga, tad — kāpēc? Iemesli tās pasūtināšanai varētu būt bijuši dažādi: tautiešu garīgās stājas stiprināšana, Latvijas valsts un latviešu tautas gaitu dokumentēšana, jaunās paaudzes ieinteresēšana latviskā vidē, vai arī vēl kādi citi motīvi, kā, piemēram, propaganda patvēruma zemju tautās, vai tmldz. Principā katrs no šiem motīviem būtu pietiekošs filmas pasūtināšanai.

Tagad paraudzīsimies, par cik un kā šī filma iepriekš minētos motīvus, un ražošanā ieguldītos līdzekļus attaisno? Lai uz to atbildētu, vispirms jāizanalizē, kādas ir šī darba filmiskās vērtības, kas noteic katras filmas tecchnisko un mākslinieciesko kvalitāti.

Normālais filmas ražošanas process ir šāds. Vispirms iecere un darba tema. Tad — scenārijs. Pēc tam sīki izstrādāts budžets un uzņemšanas darba plānojums. Tai pašā laikā, protams, ir jākomplektē arī scenārijam atbilstošs personāls, kas attiecīgos uzdevumus var veikt. Vai ALAi pirms formāla filmas pasūtinājuma visi šie absolūti nepieciešamie priekšnoteikumi bija, tā teikt, uz galda, un vai tie bija izdebatēti un apstiprināti?

Cik man zināms, tad — nē. Ja mana informācija ir pareiza, tad nav bijis ne lietpratīgi izstrādāta scenārija (script), ne detalizēta budžeta, no kura būtu redzams, cik šī filma izmaksās, ne arī darba plāna — kas, kad un kā tiks darīts. Tāpat nebija arī zināms, kas šo darbu veiks, resp. nebija zināms, kas vadīs režiju, kas montēs, un vai šie cilvēki ir spējīgi dotos uzdevumus lietpratīgi veikt? Bija tikai nauda, kuŗu ALAs toreizējā valde asignēja, tā teikt, „uz zila gaisa".

Paskatīsimies, kas no visa tā ir iznācis? Vispārēja atbilde uz šo jautājumu būs — ir iznākusi vairāk kā pusotras stundas gara filma. Tas gan. Bet kāda ir šī filma? Kāda tā ir idejiski, tehniski, mākslinieciski?

Manuprāt, tā bija liela kļūda — izvēlēties temu par Latviju 50 gados. Labu dokumentārfilmu par tādu temu mūsu apstākļos nemaz nevar uztaisīt aiz tā vienkāršā iemesla, ka mums nav pietiekošu materiālu par šo laiku. Tāpēc iznākumā jaunā filma neatspoguļo ne Latvijas 50 gadus, ne arī dod visaptverošu pārskatu par latviešu gaitām trimdā.

Tagad mazliet par filmas tehnisko pusi. Tā kā filmas pirmā — melni baltā daļa — sastāv vai nu no veciem archīva materiāliem, vai arī no mūsu pašu agrāk uzņemto filmu izgriezumiem, tad kameras darbu par šo posmu nevar vērtēt. Par otrās — krāsu daļas — uzņēmumiem jāsaka, ka tie visumā ir korrekti, ja neskaita dažus nemākulīgus kameras iestādījumus. Piemēram, dziesmu svētkos, tāpat ALAs kongresā runātāji aiz pultes konsekventi ir fotografēti ar zemu leņķi no priekšas, kur lielie mikrofoni visu laiku nosedz runātāju sejas. Ar kameras nostādījumu mazliet iesāņus šī tipiski amatieriskā kļūda būtu novērsta.

Tālāk par skaņu. Grūti spriest par skaņas patieso kvalitāti, ja tā projicēta ar pārvadājamo 16 mm projektu. Bet liekas, gan, ka skaņa visumā atbilst filmas kvalitātes līmenim. Būtu gan jāielabilst pret pārblīvētām fona dziesmām. Mūzika daudzās vietās būtu bijusi krietni vien piemērotāka. Arī runas un fona dziesmu „miksējumi" vietām nav labās proporcijās — dziesma nosedz runu. Pie tā paša arī jāpiebilst, ka filma vispār ir pārāk pārblīvēta ar teicēja pavadtekstiem, bieži vien, pavisam nevajadzīgiem. Ja skatītāji jau redz tautu meitas krāšņos tērpos, tad tā ir uzbāzīga liekvārdība ar tekstu to vēl atgādināt. Tāpat lieki ir paskaidrojumi par karogiem — kuŗš ir Amerikas, kuŗš Kanadas, kuŗš Latvijas. Tos taču visi pazīst tā ka tā.

Pie tehniskās daļas jāpiesķaita arī montāža, ko amerikāņi sauc par editing (rediģēšana). Filmu montēt nebūt nenozīmē salīmēt tikai skatu ar skatu. Tāda tipa filmai, kā Latvija 50 gados, montētājam reizē ir jābūt arī režisoram, kas patiesībā tikai montāžas laikā no atsevišķiem skatiem filmu rada. Rada atjautīgus skatu kombinējumus, noskaņas, filmas tempus, kāpinājumus, u. t. t.Acīm redzot, šīs

(Nobeiguma 4. lpp.)

E. Andersons

Senie kurzemnieki Amerikā un Tobāgo kolonizācija

Kurzemes hercogistes sacensība ar jūrās un tirdzniecības lielvalstīm par aizjūras koloniju iegūšanu ir viens no spilgtākajiem un dēkainākajiem mūsu zemes vēstures posmiem. Ilgu gadu rūpīgā vēsturnieka darbā Edgars Andersons ir vācis ziņas par kurzemnieku pasākumiem un tālajiem braucieniem — gan Eiropas, gan Rietumindijas arhīvos, kā arī meklējis un lokālizējis senās fortu vietas Tobāgo. Rezultātā radusies vēstures grāmata, kas lasāma kā spilgts un aizraujošs piedzīvojumu romāns.

370 lpp. 60 ill., satura kopsavilkums angliski, skaists izdevums. $ 12.-.

Dabūjama latviešu grāmatnīcās.

Daugava

Drakenbergsg. 15, S-117 41 Stockholm.

STĀSTS

PĒTERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

(92. turpinājums)

— Vizmani zināt? Žīdu, kas visā pasaulē medī nacistus, kas vainīgi žīdu iznīcināšanā?

— Zinu. Kas mums ar viņu?

— Viņš tagad vērsīsies pret mums. Viņa aģenti izseko katram trimdas vadoņa solim, mūsu telefonos slepeni iekārtotas ierīces, lai noklausītos sarunas, visās darba vietās viņam ir savi cilvēki — viņš zina par mums visu. Un tikai gaida brīdi, lai pastieptu roku un mūs satvertu.

— Vienkārt: neticu, ka šāda spiegošana notiek, otrkārt: ja arī notiktu — kas mums būtu slēpjams?

— Mācītāj, neesat naīvs! Jūs dzīvojat garīgā gaisotnē un pasaules ļaunumu nepazīstat. Pietiek ar to, ka esam latvieši. Vai pie jums nav vēl bijuši?

— Nē.

— Pie manis bija. Ieradās vienu vakaru maskējušies par sievietēm un ievāca informāciju, cik cilvēki dzīvoklī, ko strādāju, cik vecs — un tā.

— Tās būs bijušas reģistrētājas vēlēšanām. Vai neatstāja jums zīmi?

— Tādas zīmes viņi, mīļais mācītāj var piedrukāt pudiem. Man šai laukā pieredze. Mani tik viegli nevar apmānīt.

— Jā? — Līvāns pēkšņi juta nogurumu. Rozēns, acīm redzot, bija saslimis ar nerviem. Bet kādēļ viņš nāca šurp? Kādēļ nemeklēja paša mācītāju, ja tam savas fantazijas gribējās aiznest tieši pie mācītāja?

— Jūs , liekas, man neticat? — Rozēns izlikās apvainots.

— Vai jūs savu mācītāju Ablomu arī jau brīdinājāt?

— Ko nozīmē: mans mācītājs vai jūsu mācītājs? Mēs visi esam vienas tautas dēli un meitas un sķelšanās ir tikai mūsu ienaidnieku interesēs.

— Labi, ka jūs to atzīstat. Varbūt ar laiku varam atrast kopēju ceļu.

— Ko jūs ar to gribat teikt? Mēs par lēcu virumu savu patstāvību neatdosim.

— Rozēna kungs, man pašreiz nav ne spēka, ne patikas ar jums strīdēties. Man liekas, ka jūs sirgstat ar... ka viss, ko man stāstat, ir vairāk jūsu iedoma nekā īstenība. Es jums ieteiktu aprunāties ar ārstu.

— Jūs mani uzskatāt par traku?!

— Kāpēc tūlīt par traku? Nervi ir tāpat daļa no mūsu ķermeņa kā mana operētā māga. Saslimt var kā viens, tā otrs.

Rozēns apvainots piecēlās.

— Es eju, mācītāj. Bet lai jums nav jāpiedzīvo tas, no kā jūs brīdinu. Mēs vēl pieredzēsim lielas lietas. Lielas lietas.

Vakarā, no darba pārnākusi, Maira redzēja, ko virs dārzā veicis. Istabā ienākusi, viņa brīdināja:

— Tu sevi tīši kauj nost. Vai tev tas bija jādara? Ja nevēlies, ka es plauju, varējām palūgt Timu vai pat Mārci. Tas priecātos, ka var tev palīdzēt.

— Man kustības nepieciešamas. Es nedrīkstu iesūnot.

Maira norija atbildi un sāka gatavot vakariņas.

o
o o

Vasara bija pilnā plaukumā. Avenes bija ienākušās, un Pēteris ar Ilonu ik rītu ielasīja ne tikai pietiekami dienas vajadzībai, bet arī ievārīšanai. Maira Pēterim bija ierādījusi, kā tas darāms, un Pēteris ik otro dienu ievārīja ievākto ražu. Ilona tēvam bija krietns palīgs ir pie ogu lasīšanas, ir vārīšanas.

Kādu rītu Ilona bez ievada noprasīja:

— Tēt', kādēļ cilvēkam jāmirst?

— Lai dotu vietu citiem. Kas notiktu, ja cilvēki tikai dzimtu un dzimtu? Pasaule drīz vien būtu tik pilna, ka lāgā neiznāktu pat vairs stāvvietas. Atceries, kā steigas stundā izskatās autobusā!

Ilona iesmējās, bet tūlīt kļuva nopietna.

— Tu negribētu dzīvot vienmēr?

— Nē. Ko es te vienmēr darītu?

— Vai vienmēr kas jādara? Vai nevar dzīvot tāpat?

— Vai tu varētu dzīvot, nekā nedarīdama?

— Ai jā!

— Es tam neticu, — Pēteris pasmaidīja. — Mana meita nevar būt slinka. Tas nemaz nav iespējams.

— Ir gan. Man vislabāk patīk gulēt zālē zem ceriņu krūma un skatīties caur lapām debesīs.

— Arī ziemā?!

— Tēt'! Nē. Ziemā man patīk uz tava dīvāna un tad skatīties, kā tu raksti. Tu vienmēr tā jocīgi pieliec galvu. Lūk, tā.

Ilona rādīja, kā tēvs rakstot tur galvu.

Abi smējās, un Pēteris priecājās, ka saruna ievirzījusies citā gultnē.

Kādu vakaru atkal zvanīja Rozēns un jautāja, vai drīkst Līvānu traucēt.

— Vai tai pašā lietā? — Pēteris jautāja.

Šī lieta attīstās ļoti strauji, mācītāja kungs. Ļoti strauji. Un es ar jums vēlētos nopietni pārrunāt, kādus tālākus soļus varētu spert. Te vairs nav iejauktas atsevišķas personas, bet visa trimdas sabiedrība.

— Labi, nāciet, — Līvāns beidzot piekrita.

Beidzis sarunu ar Rozēnu, Pēteris piezvanīja Kamolam, īsumā izstāstīja iepriekšējo tikšanos ar Rozēnu un lūdza Kamolu atnākt, lai tas Rozēna apciemojuma laikā būtu klāt.

— Rozēnam šeit īstenieku nav un iespējams, ka mums būs jārūpējas, lai viņu iedabūtu slimnīcā. Viens es nekā daudz nevarēšu padarīt.

Sākumā Kamola klātienē Rozēns bija atturīgs, bet, Līvāna ierosināts, sāka stāstīt iepriekšējo stāstu. Šoreiz viņš vēlētāju reģistrētājas vairs nepieminēja. To vietā bija stājušies elektrības un gāzes skaitītāju nolasītāji.

— Bet tas taču viņu darbs! — Kamols ierunājās.

— Viņu darbs, Kamola kungs, ir nolasīt skaitītājus, nevis pētīt manas telpas. Bet tas vēl nav viss. Vakar viņš bez kādas vajadzības apmainīja veco skaitītāju pret jaunu.

— Tā dara. Pēc zināma laika visus skaitītājus atjauno. Lai būtu droši, ka tie darbojas precīzi.

— Cik jūs, Kamola kungs, esat naīvs! Jaunajā skaitītājā ir iebūvēts mikrofons, lai noklausītos, ko dzīvoklī runā.

— Vai jums skaitītājs atrodas dzīvoklī?

— Virtuvē.

— Kādas politiskas sarunas jūs risināt virtuvē? Un ar ko ?

— Bet elektrības vadi ir visās telpās! Nesaprotat? Tās ir antennas, kas spēj uztvert katru elpas vilcienu. Bet ar jums jau nav vērts runāt. Jūs neticat. Taču pienāks laiks, kad to rūgti nožēlosit.

Rozēns aizgāja neapmierināts. Pēc pāris dienām viņš atkal bija klāt — šoreiz bez iepriekšējas pieteikšanās.

(Turpinājums seko)

Tālavas 10 gadi

Zemes un darba mīlestība latviešu tautai ir palīdzējusi dzīves grūtajos brīžos. Tā latviešus neatstāja arī trimdas ceļus staigājot. Zemē un darbā latvietis vienmēr ir smēlies jaunus garīgus spēkus. Pēc smaga nedēļas darba lielajā, svešajā pilsētā, arī Toronto latviešu skati vērās uz lauku un mežu pusi. Tā 10 gadus atpakaļ radās Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes lauku īpašums Tālava.

10 gadi ir tikai īss mirklis cilvēka mūžā, bet darba mīlestība 10 gados spēj veikt brīnumus. To redzējām Tālavā, kad 30. maija priekšpusdienā pulcējāmies Tālavas 10 gadu atceres svinībās, kuras ievadīja māc. A. Briedis ar svētbrīdi Tālavas brīvdabas dievnamā. Šai dievkalpojumā, kas bija arī Vasarsvētku dievkalpojums, mācītājs runāja par gara nozīmi cilvēka dzīvē. Vasarsvētkos Kristus gars ir nācis pār cilvēci. Tikai gars ir mūžīgs un nemainīgs šai vienmēr mainīgajā pasaulē.

Pēc svētbrīža tālavieši un viesi draudzes mājā pie gaumīgi klātiem, rozēm un tulpēm greznotiem galdiem vispirms noklausījās Tālavas pārvaldes priekšnieka A. Amoliņa uzrunu, īsos vārdos pakavējoties pie Tālavas tapšanas un norādot uz to, kādu lomu īpašuma izdaiļošanā ir spēlējusi darba mīlestība. Visi zemes un ēku īpašnieki ir pielikuši roku kopīgā darbā. Sevišķu pateicību priekšnieks izteica mākslas audējai V. Vilsonei, kas uz 10 gadu atceri Tālavai dāvināja jaunu, pašas darinātu Latvijas karogu, kā arī A. Vītiņai, kas daudz pūļu veltījusi brīvdabas dievnama izkopšanai un izdaiļošanai. Lielu pateicību pelnījusi arī dāmu komitejas pārstāve O. Vandele, kuras vadībā Tālavas dāmas bija sagatavojušas svētku azaidu, ar J. Graudiņas cepto dzimšanas dienas kriņģeli un Grimbly ģimenes dāvātām tortēm. Esenbergu ģimenei priekšnieks pateicās par dāvātiem trauciem.

Draudzes priekšnieks E. Ziplāns savā uzrunā atzīmēja, ka tieši šai dienā, 30. maijā, 10 gadus atpakaļ Tālavas īpašums ievests zemesgrāmatu nodaļā. Viņš arī uzsvēra, ka mīlestība uz zemi un darbu vienmēr vienojusi mūsu tautu. Uzrunu beidzot E. Ziplāns savā un dzīvesbiedres vārdā pasniedza Tālavas priekšniekam aploksni šās atpūtas vietas turpmākai izdaiļošanai.

O. Liepa sveica Tālavu no Sidrabenes pārvaldes, pasniedzot dāvanu un novēlot darba prieku arī turpmāk.

Sekoja jauniešu kokļu priekšnesumi, kuros piedalījās Tālavas jaunieši Visvaldis un Atis Freimanis, kā arī Roberts Memenis un Nora Gubiņa, Ingridas Bērziņas vadībā. Klausītāji jaunajiem kokļētājiem pateicās ar aplausiem.

Ar lielu prieku klātesošie noklausījās viesa, dziedātāja Alberta Vītola skaisto tautas dziesmas dziedājumu kokļu pavadījumā. Arī viešņas, režisores un aktrises Mildas Bērziņas iejūtīgais K. Skalbes dzejas skandējums izpelnījās sirsnīgus aplausus.

Programmas jautrajā daļā DV teātra dalībnieki A. Bencone un A. Memenis uzjautrināja publiku, notēlojot savu apmeklējumu Toronto High Park modernās skulptūras simpozijā šo rindiņu rakstītājas humoreskā „Modernā māksla". Īpašu jautrību izsauca A. Memeņa nepārtrauktā „kļūdīšanās", apsēžoties vai pakaļot svārkus uz skulptūrām, kā arī A. Bencones izteiksmīgi notēlotā jaunbagātniece ar saviem pārmetumiem „nelaimīgajam" vīram par modernās mākslas neizpratni, un visiem latviešiem par mūžīgo ēšanu visās piemērotās un nepiemērotās vietās, pareģojot, ka drīz pat baznīcā sākšot ēst pīrāgus.

Abi tēlotāji un autore seņēma ziedu veltes. No dziedātajām dziesmām vispopulārākā bija A. Amoliņa sacerētā Tālavas dziesma („Neskumsti, draugs, jo tu esi Tālavā" . . .). Azaida laikā un priekšnesumu turpinājumā A. Rostoka vēl noskandēja V. Krāslaviešu, J. Babres un I. Gubiņas dzejoļus.

Lidija Auzāne-Ticmane

Karoga nodošana Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas izlaiduma aktā nākošajiem absolventiem. Karogu nodeva, no kreisās: Zane Ezera, Guntis Bērziņš un Sandra Indzere; saņēma — Guntis Liepiņš, Anita Kaļiņa un Sarma Zubāne. Foto: J. Līgers

Jaunatnes nākotnes. . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

sām organizācijām un vecākiem par ģimnazijas sniegto atbalstu, tāpat audzinātājiem par labo sadarbību audzināšanas jautājumos. Griežoties pie absolventiem direktrise salīdzināja latviešu valodu ar brīnumatsldzinu. „Glabājiet to, jo tā ir atslēga ar kuru jums būs iespējams atslēgt jūsu tautas garīgo pūra lādi, kurā krātas vērtības gadu tūkstošiem," teica V. Slaviešа, — brīdinādama: „Kas dzenas tikai pēc sveštautu labumiem un paiet garām savas tautas vērtībām, var palikt tukšām rokām."

Sekoja skolas karoga nodošana nākošai abitūrientu klasei. Karogu no ģimnazijas beigušajiem nodeva Guntis Bērziņš, asistējot Zanei Ezerai un Sandrai Indzerei, bet saņēma Guntis Liepiņš ar asistentēm Anitu Kalniņu un Sarmu Zubāni. Referātu par Vili Plūdonu lasīja dzejnieka mazmeita Anita Plūdone, atminoties savas vecmāmiņas stāstījumus par mūžībā aizgājušo dzejnieku. Priekšlasījumu kollektīvi ilustrēja absolventi, nolasot citātus no dzejnieka mūža gājuma un deklamējot viņa dzejdarbus. Tad ģimnazijas direktrise un klases audzinātāja V. Slaviešа pasniedza absolventiem grāmatu veltes un gatavības apliecības. No Toronto Sv. Jāņa draudzes absolventus apsveica draudzes priekšnieks J. Koncis, skubinādams neapstāties latviskās izglītības ceļā, bet to turpināt tautas augstskolā.

No Toronto Sv. Andreja draudzes sveica draudzes priekšnieks R. Roze. Sveicienu nodeva arī tāls Eiropas ciemiņš, mag. iur. Adolfs Šilde no Rietumvācijas, kas pašlaik uzturas Toronto, jo 31. maijā viņam bija paredzēts priekšlasījums par baltiešu deportācijām, ko rīkoja Toronto latviešu biedrība un Latviešu nacionālā apvienība Kanadā.

Absolventus vēl apsveica Biruta Senkēviča, Latviešu nama valdes priekšsēdis E. Briedis, DV Toronto nodaļas saimes vārdā sveica K. Bencons, kas pasniedza tikko iznākušo 3. Jelgavas kājnieku pulka vēsturi līdz ar aploksni, Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas skolotāja A. Cēbere un vecāku pārstāvis V. Bebris. Rakstveida apsveikumus bija sūtījuši sestdienas skolas pārzine A. Martinsone un Toronto latviešu biedrības priekšnieks I. Alksnis. Absolventu vārdā atvadījās Sandra Indzere.

Birutas Senkēvičas, A. Ticmaņa un Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā balvas saņēma Sandra Indzere, Zane Ezera, Māra Konce un Guntis Bērziņš. Pēc izlaiduma akta absolventi, audzinātāji un viesi pulcējās kopīgā azaidā, skolas beigušajiem ejot rotaļās un dejojot tautiskās dejas.

—rs.

10.000 parakstu . . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

nistru prezidents pateicas par iesniedzēju parādīto interesi (!), bet pirms došanās uz Pad. savienību ir ārkārtīgi aizņemts un nevar ievērot latviešu lūgumu. Tā visi LNAK centieni panākt audienci palika nesekmīgi.

Tas arī labi saprotams. Trudo devās uz Maskavu mazāk politisku sarunu dēļ, bet galvenokārt Pad. savienības apciemošanai un draudzības stiprināšanai. Tādēļ nedrīkstētu būt šaubu, ka arī LNAK delegācijas pieņemšanas gadījumā viņš Maskavā ne vārda nebūtu bildis par saņemto latviešu petīciju, jo šis Kremlim tik ļoti nepatīkamais jautājums nekādā gadījumā neveicinātu Kanadas un Pad. savienības draudzības stiprināšanu. Pat vēl vairāk: latviešu delegācijas pieņemšana vien pirms izlidošanas uz Pad. savienību nenoliedzami kaitētu kārotajai draudzības pastiprināšanai, tādēļ Trudo izvairījās delegāciju pieņemt. Ir maldīgi domāt, ka viņš par latviešu petīcijas saturu uzzinājis tikai no LNAK valdes priekšsēža T. Kronberga 27. aprīļa vēstules, par kuru vēl LNAK 19. maija valdes sēdē izskanēja doma, vai Trudo šo iesniegumu māz personīgi saņēmis un ar to iepazinies. Jāievēro fakts, ka Otavā visai rūpīgi seko arī mūsu laikrakstiem „Latvija Amerikā" un „Laiks", tulkojot visus rakstus, kas attiecas uz Kanadas valdību, tās darbību un problēmām. Tādēļ nevar būt šaubu, ka Trudo jau sen informēts par to, ka latvieši vāc parakstus Kanadas valdībai iesniedzamajai petīcijai pret Pad. savienības īstenoto genocīdu okupētajā Latvijā. To ievērojot, viņam bija izdevīgāk oficiāli šo faktu nezināt un delegāciju „laika trūkumā" nepieņemt.

Savāktie paraksti uz Maskavu nelīdoja, kārotās draudzības pastiprināšanas dēļ ar Kremli Trudo arī nekā „nezināja" par latviešu sagatavoto petīciju, tās saturu un vairāk nekā 10.000 parakstiem, tādēļ, protams, Maskavā ar Kosīginu un Brežņevu par to nekā nerunāja, kaut viņu ceļojumā pavadīja baltiešiem labvēlīgais Dr. S. Haidašs, parlamentārais sekretārs B. Dansons un parlamenta loceklis V. Dīkons, kas visi par latviešu petīciju bija labi informēti un solījuši atbalstu. Ministru prezidentam petīcijas lieta tomēr bija nepatīkama un neizdevīga savu mērķu panākšanai Maskavā. Tā ir reālitāte, mums tā jāsaprot, jāapzinās un ar to jārēķinās.

Atbildot uz Trudo sekretāres M. Lafleras telegrammu, LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs lūdzis izkārtot latviešu delegācijas pieņemšanu pēc ministru prezidenta atgriešanās no Pad. savienības, kad viņš, iespējams, vairs nebūs tik aizņemts. Toronto latviešu sabiedrībā tomēr pastāv ieskats, kas it kā izriet arī no dažiem Otavas rakstiem, ka nav lielu izredžu, ka Trudo latviešu delegāciju pieņems un uzklausīs arī vēlāk. Tas ļoti iespējams, un arī M. Laflēra jaunā telegrammā paziņojusi, ka paredzamā laikā Trudo nav iespējams latviešiem laiku ieplānot, bet — var notikt arī brīnums. Ar faktu, ka Trudo kabineta durvis vienmēr aizvērtas un nav atveramas, neapmierināti ir ne vien baltieši, bet arī ukraiņi un vairākas citas etniskās grupas. Nav ticams, ka Trudo to nezinātu. Nākošajās parlamenta vēlēšanās, kuras vairs nav aiz trejdeviņiem kalniem, Trudo un liberāļu partijai ļoti vajadzīgas būs arī šo neapmierināto balsis, tādēļ tomēr iespējams, ka viņš sava kabineta durvis vēl pavērs latviešu un arī baltiešu delegācijai, lai tās uzklausītu. Vai bez uzklausīšanas notiks arī kas vairāk, kāda reakcija no valdības puses, tas ir cits jautājums, par kuru šobrīd pāragrs spriest. To rādīs nākotne.

Katrā ziņā Trudo ir ļoti aizņemts valstsvīrs un samērā maz atrodas valdības sēdeklī Otavā. Šai sakarā jāatceras kāds anekdotisks gadījums. Kad kādā parlamenta sē-

dē ministru prezidentam pārmeta viņa reto atrašanos Otavā, kādreizējais ministru prezidents Džons Difenbēkers, pašreiz valdības galvas opozicionārs, skaudrs Trudo pretinieks un dzēlīgas mēles īpašnieks, paziņoja, ka — izņēmuma gadījumā — viņam Trudo pret šo pārmetumu jāaizstāv, jo Kanadas politiskajā dzīvē nav nekādas starpības, vai pašreizējais ministru prezidents atrodas Otavā, vai arī ārpus galvaspilsētas . . . Tādēļ iespējams, ka, maz esot Otavā, Pjēram Eliotam Trudo arī turpmāk neradīsies laiks pieņemt latviešu delegāciju un uzklausīt mūsu problēmas.

Bet — lai būtu kā būdams: petīcijai savāktie vairāk nekā 10.000 parakstu atrodas drošībā bankas seifā un uz Maskavu nav aizlidojuši, nav pat Kanadas valdības rokās.

Toronto latviešu biedrības setdienas skolas mācības gada nobeigumā, kurā svētbrīdi vadīja māc. A. Briedis, uzņēmumā pa labi. Foto: J. Līgers

KIČENERA

● DV Kičeneras nodaļa 22. maijā, Ungāru klaba telpās, bija rīkojusi vīru koŗa Viesturs koncertu ar Ceriņu balli. Koris dirigenta J. Barušavadībā uzstājās ar 13 dziesmām, kas bija izvēlētas no 10 komponistu darbiem. Kā solists piedalījās baritons Alberts Vītols komp. Imanta Saksa klavieru pavadījumā. Klausītājiem koncerta programma patika un vairākas dziesmas bija jāatkārto. Bez bagātīgajiem aplausiem bija arī ziedu veltes. Ceriņu balles degpunktā bija balles karalienes vēlēšanas un tās vadīja Ž. Šmits. Apmeklētāji no 8 daiļavām karalienes godā ievēlēja Ilgu Brikmani no Toronto, bet par galma dāmām izvēlēja Ritu Barušu, Sandru Taubi un Intu Malēju. Izvēlēto daiļavu apbalvošanu vadīja vanadžu kopas priekšniece Valija Simsone ar nodaļas valdes priekšsēdi Z. Lakstīgalu. Sarīkojums bija pulcinājis ap 100 apmeklētāju. Par deju mūziku gādāja E. Zakuļa kapella. Atsevišķā zālē ap 30 jauniešu priecājās pie skaņu lentes mūzikas

Toronto ziņas

● TLB sestdienas skola 29. maijā pabeidza mācības gadu jaunāko klašu skolēniem, ieskaitot bērnu dārzu un pirmskolas klases, kuŗas apmeklē 200 skolēnu. Gada nobeigumā piedalījās arī ap 100 bērnu vecāku, svētbrīdi vadot mācītājam A. Briedim. Skolēnus uzrunāja skolas pārzine A. Martinsone un no vecāku padomes Dr. V. Gulēns. No LNAK sveica izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, bet no TLB A. Gribusts. Skolas pārzine izsniedza atzinības rakstus 54 sekmīgākajiem skolēniem. Sekoja skolēnu priekšnesumi — tautas dejas, deklamācijas un skolas koŗīša dziesmas. Pēc kopīgā akta skolēni sapulcējās savās klasēs, kur audzinātāji izsniedza liecības pārējiem. Skolas izlaiduma akts notiks 5. jūnijā plkst. 10 rītā Latviešu namā.

● Austrumu draudzē jauniešu iesvētīšanas dievkalpojums būs 6 jūnijā plkst. 2 pēcpusdienā Sv. Barnaba baznīcā. Šai dievkalpojumā svētrunu teiks Omahas ev.-lut. latviešu draudzes mācītājs J. Dzirne no ASV. Iesvētīs 12 jauniešus.

● Kristīgās jaunatnes kursi Kanadas apgabalam notiks no 15.—21. augustam Saulainē un tos vadīs evaņģelists Mārtiņš Ozoliņš. Par lektoriem aicināti archibīskaps A. Lūsis, prof. E. Šmits, prof. V. Klīve, māc. I. Gaide, A. Ozols un M. Ķirsons. Kursu dalības maksa 40 dol. no personas. Šajos kursos aicināti piedalīties jaunieši, sākot ar pilniem 15 dzīves gadiem. Interesentu pieteikšanās pie nometnes vadītāja M. Ozoliņa (1806 N. Clinton St., Saginaw, Mich. 48602, U.S.A.), vai pie draudžu mācītājiem. Toronto Austrumu draudze noteikusi sava draudzes jauniešu pieteikšanās termiņu līdz 10. jūlaijam un Sv. Jāņa draudze līdz 1. jūlijam.

● Bērnu un jauniešu vasaras nometne Saulainē šovasar sāksies 4. jūlijā. Sv. Jāņa draudzes locekļi nometnes pieteikuma veidlapas var saņemt pie pērminderiem. Līgo vakars Saulainē 26. jūnijā. Sarīkojuma atlikumu Saulaines pārvalde izlietos Saulaines uzlabojumiem.

● Līgo svētki Sidrabenē notiks 26. jūnijā ar uzvedumu no Mērnieku laikiem „Jāņu vakars Slātavā".

● Gleznotāja Jāņa Zuntaka meita Vija Zuntaka beigusi Ontario mākslas koledžu, iekštelpu un architektūras nodaļu. Komerciālās mākslas nodaļu ar uzslavu beidzis Uģis Brūveris, Argentīnā dzīvojošā gleznotāja Gvido Brūvera dēls. Lietiskās mākslas nodaļu ar uzslavu beidzis Andris Hausmanis. M. Runce ar uzslavu beigusi komerciālās mākslas divgadu kursu, saņemot vienu no 7 „Loomis and Toles Ltd." balvām, bet Mirdza Brante beigusi pirmā gada vispārējo kursu ar 1. šķiras uzslavu un ieguvusi vienu no 6 „Josephine M. Harper" stipendijām studiju tālākai turpināšanai.

● Laikmetīgo pārdomu cikla šās sezonas pēdējais māc. R. Ekšteina lasījums „Rītdienas notikumu ēnas uz pasaules ekrāna" notika 27. maijā Latviešu namā un bija pulcinājis 59 apmeklētājus. Māc. R. Ekšteins paredzējis savu pārdomu ciklu atsākt rudenī.

● Toronto vidusskolu sporta apvienības rīkotās skolnieču sacensībās ar loku uzvarēja Humberside Collegiate Institute vienība, kuŗā starp četrām labākām šāvējām ierindojās arī 13. klases skolniece V. Kupere ar 439 p. no iespējamiem 540 p. V. Kupere 1969. g. beidza latviešu ģimnaziju un strādā par skolotāju sestdienas skolā, bijusi audzinātāja Gaŗezera vasaras skolā, kristīgās jaunatnes kursos pulciņa vadītāja, piedaliīusies DV teātŗa studijā un sastāvējusi gaidu vienībā, bez tam vēl atrodot laiku sportam — šaušanai ar loku.

Vai bija vērts?

(Pārnesums no 3. lpp.)

z filmas ražotājiem nav bijis ne īsta režisora, (tāds nav arī minēts), ne arī lietpratīga filmas režisora. Un tāpēc, lūk, šī filma arī ir iznākusi tik „nefilmiska".

Ar to es nebūt negribu teikt, ka šai filmā nebūtu vērtīgu skatu un dažu labu uzņēmumu. Tādi katrā ziņā ir. Tikai tie ir nemākulīgi apstrādāti un izstiepti garumā gandrīz vai pa divām stundām. No tā paša materiāla lietpratīgs filmu speciālists varēja iztaisīt tīri labu, apmēram vienu stundu garu filmu, protams, par citu temu — ne Latviju 50 gados.

Šķiet gan, ka scenārista un režisora trūkums būs arī galvenais iemesls filmas diezgan zemajam mākslinieciskajam līmenim. Nav domājams, ka kāds kaut cik saprātīgs režisors pieļautu tik stieptus tempus un tādus pārblīvējumus ar pavisam nevajadzīgām runām, uzrunām un sarunām, kādas tagad ir redzamas filmas otrā daļā. Vai arī tādu liekvārdību pavadtekstos un tik absurdus superlatīvus, kādi ir izkaisīti pa visu filmu. Piemēram, Klīvlendā koŗu gājiena laikā uz ietves redz dažus skatītājus pasīvi vērojot gājienu. Teicējs turpretī šai vietā patosaini apgalvo, ka skatītāji ar ovācijām (vai tamlīdzīgi) suminot gājiena dalībniekus. Tai pašā laikā uz ekrāna gan redzams, ka tikai viena sieva izmisīgi sit plaukstas. . .

Filmas māksliniecīskajam līmenim kaitē arī neizbalansētie dziesmu ievietojumi. Tie ir diezgan chaotiski un vietām tiek nemākulīgi aprauti pat pusfrazē. Citā vietā, turpretī, dziesmas izstieptas visā garumā, kas garlaiko skatītāju un atvelk tempu (vīru koris, Gaismas pils). Tās visas gan ir lietas, kas bija viegli novēršamas, bet, acīm redzot, filmas ražotāji vai nu nav aptvēruši, ka tie ir trūkumi, vai arī nav pratuši šos trūkumus novērst. Vienādi vai otrādi, tas ir ietekmējis rezultātu. Un tāpēc, neskatoties uz labo gribu un labiem nodomiem, šī profesionālas sabiedrības ražotā filma tik tikko sasniedz pieticīga amatierisma līmeni. Diemžēl. . .

Pēc izrādes Losandželosā man vairāki skatītāji vaicāja, vai iespējams, ka par šīs filmas gatavošanu būtu izdots 40.000 dolaru? O, jā — iespējas izdot naudu pie filmas gatavošanas arvien ir neierobežotas. Cits jautājums ir — ja tāda nauda ir izdota, vai tiešām bija nepieciešams to izdot? Kāpēc?

Puse no filmas ir melnu baltā technikā, kas, kā zināms, nav nekāds sevišķi dārgs prieks. Bez tam, šī pirmā puse sastāv vai nu no veciem archīva materiāliem, vai arī no mūsu pašu uzņemto filmu (Rīgas Filmas ražojumi) izgriezumiem, kas lielāko tiesu Atlantic - Films rīcībā bija pilnīgi par brīvu. Tāpat producentu bezmaksas rīcībā bija arī visa Rīgas filmas laboratorijas iekārta un citas ierīces šīs melni baltās daļas apstrādei. Jāmaksā, tātad, bija tikai par materiāliem un darba spēku.

Daudz dārgāka, protams, ir krāsu daļa. Bet mērķtiecīgi filmējot un tupīgi strādājot arī šīs daļas izmaksa nedrīkstētu būt nekāda lielā. Izšķirošais faktors šinī gadījumā varētu būt — cik mērķtiecīgi un cik taupīgi ir strādāts? Bet galu galā, tas nav recenzenta uzdevums — nodarbotīes ar filmas izdevumu apceri. Tas ir pasūtinātāju un producētāju savstarpējo attiecību jautājums.

Atgriežoties pie raksta sākumā minētiem eventuāliem motīviem, kāpēc ALA šo filmu vispār varētu būt pasūtinājusi, ar nožēlu jākonstatē, ka nevienu no uzskaitītajiem motīviem jaunā filma tā īsti neattaisno. Vienīgi materiālā plāksnē cerības ir attaisnojušās pat ar uzviju. Bet neskatoties uz to, vēl arvien paliek jautājums — vai bija vērts?

Vai gadiem ilgā stīvēšanas, strīdi, debates, enerģijas, materiālo līdzekļu un sabiedrisko darbinieku laika patēriņš bija to pieticīgo rezultātu vērts, ko šī filma deva? Domāju, ka vairums skatītāju man piekritīs, ja teikšu — ne.

Bet arī tas nebūtu galvenais Filmas lielākais mīnuss, manuprāt, ir tas, ka mēs esam radīju šī īstenībai neatbilstošu nepilnīgu dokumentu par Latviju 50 gados. Mēs paši jau vēl zinām, kādi patiesībā bija tie Latvijas 50 gadi. Bet tās paaudzes, kas nāks pēc mums, tās ar Latviju iepazīsies tikai no atstātiem dokumentiem. Un viens no šādiem dokumentiem būs filma — Latvija 50 gados.

Vilis Lapenieks

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRIBA
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
tel. 924-2775
maksā
5¼% PAR NOGULDĪJUMIEM
6¼% PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRIBA IZDARA DZĪVIBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp

KO
BIEDRIEM
DAUGAV
VARONU PI
DIEVKALPO
svētdien, 27. jūnij
baznīcā archibīska
bā. Dievkalpojum
izvestos kaujas ka
ru koris un Toron
komponists Imar
Austra Plampe un
DARBA SĒD
no pirmdienas, 2
nai, 1. jūlijam v
organizācijas darb
Piekdtien, 2. jūlijā
Visas sēdes atklā
Piekdtien, 2. jūlijā
sestdien, 3. jūlijā
Brīvās pasaules la
sēde Royal York
Room.
REFERĀTUS
FILMAS IZR
otrdien, 29. jūnijā
Dr. L. Skultānes-
domju režīms." Ie
Trešdien, 30. jūni
Collegiate, filmas
pirmizrāde Kanad
Ceturtdien, 1. jūli
mā, Mag. Jur. V.
klājumi par mūsu
1939./1940. g. Ieej
Latviešu skolu au
SACENSĪBA
Piekdtien, 2. jūlijā
LA — no plkst. 1
legiate: Ročestras
DV sporta klubi
sporta klubs.
JAUNATNES BAS
stars (Čikagas D
nadas sastādīto.
Sestdien, 3. jūlijā
Plkst. 9.00 ŠAUŠA
ter's and Anglers
Ancaster, Ontario
403. lielceļa pie H
Plkst. 9.30 vīriešu
noslēgums.
SIEVIEŠU VOLE
komanda „Spīdol
Kanadas sastādīto
BASKETBOLĀ —
mandu (Saginava
nadas meistaru. (
Plkst. 11.00 ŠACH
Plkst. 14.00 FUTB
CA, sacentisies A
DV sporta klubs a
sporta klubu.
Ieeja — pieaugu
līdz 18 g. $1.00, p
IZSTĀDES:
piektdien, 2. jūlijā
JAS MĀKSLAS I
Sestdien, 3. jūlijā,
TIKAS IZSTĀDES
atklāšana.
Darbi abām izstā
un svētdien, 3. u
viesnīcas telpās.
Vēsturisko piemiņ
apskatāma, sākot
Royal York vie
Sv. Jāņa bazn
DV nams — 1

SAVIENOT
NUJORKA
● Nujorkas trīs latviešu
skolu kopīgais mācību no
ma. akts 23. maijā Nujorkā
viešu ev.-lut. draudzes J
baznīcas sarīkojumu zālē bi
cinājis skolēnus un vecākus
siem Nujorkas rajoniem. Pē

Latvijai mūžam būt!

Pulcēsimies

KOPĀ AR DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS BIEDRIEM 2. GLOBĀLAJĀS DIENĀS NO 26. JŪNIJA LĪDZ 4. JŪLIJAM TORONTO!

DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJA KANADĀ IELŪDZ APMEKLĒT:

VAROŅU PIEMIŅAS DIEVKALPOJUMU

svētdien, 27. jūnijā, plkst. 18.00 Sv. Jāņa baznīcā archibīskapa Arnolda Lūša vadībā. Dievkalpojumā ienesīs visus brīvībā izvestos kaujas karogus. Piedalās: DV vīru koris un Toronto vanadžu ansamblis, komponists Imants Sakss, diriģenti — Austra Plampe un Arnolds Saulīte.

DARBA SĒDES:

no pirmdienas, 28. jūnija līdz ceturtdienai, 1. jūlijam visās Daugavas vanagu organizācijas darbības nozarēs.

Piektdien, 2. jūlijā, Centrālās valdes sēde. Visas sēdes atklātas, notiek DV namā.

Piektdien, 2. jūlijā no plkst. 10.00—17.00 un sestdien, 3. jūlijā no plkst. 13.00 — 16.00 Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēde Royal York viesnīcas Nova Scotia Room.

REFERĀTUS UN FILMAS IZRĀDI:

otrdien, 29. jūnijā plkst. 20.00, DV namā, Dr. L. Skultānes-Zariņas „Morāle un padomju režīms." Ieeja $1.50.

Trešdien, 30. jūnijā, plkst. 20.00, Jarvis Collegiate, filmas „Latvija 50 gados" pirmizrāde Kanadā. Ieeja $3.00.

Ceturtdien, 1. jūlijā, plkst. 20.00, DV namā, Mag. Jur. V. Skultāna „Jaunākie atklājumi par mūsu neatkarības bojā eju 1939./1940. g. Ieeja $1.50.
Latviešu skolu audzēkņiem ieeja brīva.

SACENSĪBAS SPORTĀ:

Piektdien, 2. jūlijā—VĪRIEŠU VOLEJBOLĀ — no plkst. 17.00 — 22.00 Jarvis Collegiate: Ročestras, Bostonas, Hamiltonas DV sporta klubi un Montrealas latviešu sporta klubs.

JAUNATNES BASKETBOLĀ — ASV meistars (Čikagas DV sporta klubs) ar Kanadas sastādīto.

Sestdien, 3. jūlijā:

Plkst. 9.00 ŠAUŠANAS SACĪKSTES, Hunter's and Anglers' Association šautuvē, Ancaster, Ontario. (1 jūdzi dienvidos no 403. lielceļa pie Hamiltonas).

Plkst. 9.30 vīriešu VOLEJBOLA sacīkšu noslēgums.

SIEVIEŠU VOLEJBOLĀ — ASV meistarkomanda „Spīdola" no Vašingtonas ar Kanadas sastādīto.

BASKETBOLĀ — starp ASV meistarkomandu (Saginavas sporta klubu) un Kanadas meistaru (DV sportu klubu).
Plkst. 11.00 ŠACHĀ DV namā.

Plkst. 14.00 FUTBOLS — Broadview YMCA, sacentīsies ASV meistars, Ņujorkas DV sporta klubs ar Kanadas meistaru, DV sporta klubu.

Ieeja — pieaugušiem $1.50, jauniešiem līdz 18 g. $1.00, pamatskolēniem—brīva.

IZSTĀDES:

piektdien, 2. jūlijā, plkst. 19.00 TĒLOTĀJAS MĀKSLAS IZSTĀDES atklāšana.

Sestdien, 3. jūlijā, plkst. 10.00 NUMIZMATIKAS IZSTĀDES „Latviešu karavīrs" atklāšana.
Darbi abām izstādēm apskatāmi sestdien un svētdien, 3. un 4. jūlijā Royal York viesnīcas telpās.
Vēsturisko piemiņlietu krātuve DV namā apskatāma, sākot ar 28. jūniju.

piektdien, 2. jūlijā, plkst. 20.00 — JAUNATNES SASAUKŠANĀS DZIESMĀ, DZEJĀ UN DEJĀ Royal York viesn. koncertzālē. Piedalās: jauniešu kopkoris (Otavas, Montrealas, Milvoku, Toronto, Hamiltonas un Sv. Katrīnas), apvienotais kokļu ansamblis K. Ģtaško vadībā, meiteņu sekstets „Rota", diriģente Alma Skudra - Kārkliņa,TLB deju kopa „Diždancis", DV deju kopa „Daugaviņa", dziedātāji - ģitaristi Valda Āvika (soprāns) un Arnis Akselis (tenors) no ASV. Jautri īsuzvedumi jauno aktieru izpildījumā.
Pēc programmas deja TIKAI jaunatnei DV namā.
Ieeja koncertā $2.50, virs 35 gadiem $1.00 piemaksa. Jauniešu koncerta biļete derīga arī dejai. Ieeja tikai ballē $2.50.

Sestdien, 3. jūlijā, plkst. 14.00 — TEĀTRA IZRĀDE, DV teātris Kanadā, Molnāra komēdija. „Spēle pili", Bickford Collegiate. Rež. Hugo Miķelsons. Dekorātors Valdis Vare. Ieeja $4.00 un $3.00.

Plkst. 18.00 „KANAKU VAKARS" Royal York viesnīcas koncertzālē. Piedalās: DV vīru koris, mūzikālais vadītājs komponists Imants Sakss, diriģents Arnolds Saulīte, DV teātris Kanadā, E. Ošiņas-Bērziņa baleta skolas audzēkne Zane Ezera, solistes — soprāns Dace Kārkliņa, alts — Mirjama Bērziņa un Peter Dymont orķestris. Režisors Dzintars Pūpēdis, dekorātors Kārlis Bērziņš. Ieeja $3.00.
Kanaku vakaru vadīs aktieris Edgars Ābele.

Plkst. 20.30 DIŽBALLE — Royal York — deja divās zālēs, 2 orķestri, veco un jauno gaumē: „Peter Dymont" un „Strouberry" Galdiņi iepriekš rezervējami pie M. Jonānes jaunkundzes, tel. 536-5235. Ieeja, ieskaitot vietu pie galdiņa, $5.00 no personas.

Svētdien, 4. jūlijā — plkst. 10.00 — 25 GADU DARBĪBAS ATCERES SVĒTKU AKTS UN KONCERTS.

Piedalās: DV kultūras balvas laureāts, komponists Jānis Norvilis, koris „Daina", diriģente Alma Skudra-Kārkliņa. Atskaņos J. Norvila DV 25 gadu darbības atceres sacensībās godalgoto darbu izlasi „Gadskārta latvju dainās". Dueti — soprāna Daces Kārkliņas un tenora Imanta Baruša izpildījumā. Ieeja $2.50.

Plkst. 13.00 RAKSTNIEKU CĒLIENS. Piedalās — no ASV: Hugo Puriņš, Valdis Krāslavietis, Kārlis Ķezbers, Valentīna Hermane, Aina Kraujiete, Hermanis Kreicers. No Kanadas — DV 25 gadu darbības atceres literārā sacensībā atzinības balvu ieguvusī, vēl nekur nepublicējusies dzejniece, torontiete, Jānis Kļaviņš, Modris Lorbergs, Baiba Šmita-Kalēja. Ar dziesmām piedalīsies Toronto vanadžu ansamblis Austras Plampes vadībā. Cēlienu vadīs Tonija Krūka. Ieeja $2.50.

Plkst. 16.00 — LIELĀ JUNDA — LIELUZVEDUMS „TĒVU ZEME" — veltīts latviešu karavīram visos laikos. Režisors Reinis Birzgalis. Piedalās Amerikas latviešu teātŗa Bostonas ansambļa un DV teātŗa Kanadā aktieŗi. Palīgrežisors Ernests Jurševskis. Par skatuves dekorātīvo ietērpu rūpējas mākslinieki Arnolds Nulītis, Valdis Vare un Uģis Brūveris. Jāņa Liģeŗa un Vernera Ciņa foto uzņēmumi projecējumiem uz ekrāniem. Līdzās aktieŗu runātajam dzīvajam vārdam skaņas un gaismas efekti. Skaņu meistars Imants Ķipis, gaismotājs Valdis Turķis. Dziesmas DV vīru koŗa izpildījumā. Ieeja $5.00, $4.00 un $3.00.

SARĪKOJUMU VIETU ADRESES:

Royal York viesnīca — 1 Front St.	**Jarvis Collegiate — 495 Jarvis St.**
Sv. Jāņa baznīca — 200 Balmoral Ave.	**Bickford Collegiate — 777 Bloor St. W.**
DV nams — 125 Broadview Ave.	**YMCA — 275 Broadview Ave.**

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

NUJORKA

● **Ņujorkas trīs latviešu vidusskolu kopīgais mācību nobeiguma akts 23. maijā Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Jonkeru baznīcas sarīkojumu zālē bija pulcinājis skolēnus un vecākus no visiem Ņujorkas rajoniem. Pēc trīs Ņujorkas draudzes mācītāju vadīta dievkalpojuma Dr. E. Kāpostiņš uzrunāja šāgada skolas beidzējus. Ņujorkā ir trīs latviešu vidusskolas: Bruklinas - Džamaikas, Longailendas un Jonkeru. Abām pirmajām skolām šogad bija divu gadu, bet Jonkeru — trīs gadu mācības programma. Ņujorkas draudzē par latviešu vidusskolas abitūrientiem apzīmē tikai tos, kas beiguši trīs vidusskolas klases. Skolu Jonkeros šogad beidza Roberts Bataraks, Maira Bierne saņēma Ņujorkas DV apvienības balvu kā labākā skolniece), Maira Bundža (Ņujorkas draudzes ziemeļu novada dāmu komitejas balva), Brigita Irbe, Ilze Krūmiņa, Andra Putene, Laila Saliņa, Nora Zālīte (Ņujorkas latviešu organizāciju padomes balva) un Ansis Vallens. Bez šiem deviņiem skolēniem mācības beidza arī Māra Krēsliņa, kas izlaiduma laikā bija Eiropas ceļojumā ar Ņujorkas kokļu ansambli. Priekšnesumu daļā Longailendas skolas audzēkņi deklamēja N. Kalniņa dzejoļus, Bruklinas-Džamaikas skolas audzēkņi dziedāja divas dziesmas, bet Jonkeru skola bija sagatavojusi uzvedumu — Andreja Pablo Mierkalna Meteors, tokāta un fūga. Nobeigumā bija vecāku gatavots azaids un kafija. Apmeklētāju ap 150.**

— be.

ROČESTRA

● **Sikstā Latvijas ozola mūžu pieaudzivodama 10. maijā mirusi viena no vecākām kolonijas māmuļām, Emma Renckulberga, kuŗas 98. gadskārtai trūka tikai viena nedēļa. Dzimusi Ērgļos, kalpu ģimenē un jau agrī zaudējusi māti, viņa uzsāka dzīves un darba sūro ceļu. Kādu laiku viņai pašķirās laime strādāt mežradznieka Jurjānu Andreja dzimtajās mājās, kad viņš tur no Krievijas ieradās vasaras atvaļinājumos. Stalts, iznesīgs un draudzīgs kungs, kas savu spožo instrumentu turēja pāri visam — tādu viņu atcerējās Renckulbergu māmuļa. Nodibinot ģimenes dzīvi, viņa iekļuva saimnieku kārtā, bet arī tur bija mājas rūpes un ciets darbs. Pēc vīra nāves viņa pārcēlās uz dzīvi pie znota, uzmanot mazbērnus un mājas saimniecību.**

1944. gada augustā, kaŗa darbībai tuvojoties, R. Atstāja dzimto pagastu un tā paša gada novembrī nokļuva Vācijā, Ulmā, bet pēc tās sabumbošanas pārcēlās uz Klenkecas nometni. Neskatoties uz dzīves un līdzeju šaurību, Renckulbergu māmuļas sirds iesila iepretīm latviešu leģionāriem, kuŗi sāka ierasties uz dzīvi nometnēs. Viņa tiem palīdzēja, cik un kā vien varēdama. 1950. gada rudenī ceļā veda tālāk uz Savienotajām Valstīm, apmetoties Ročestrā, Ņujorkas pavalstī, un pārmaiņus dzīvojot gan dēla, gan meitas ģimenē, ar latviešu Kukaiņas čaklumu un mīlestību kopjot mājas garu, būdama aktīva un interesēdamās kā par notikumiem latviešu dzīvē, tā vērīgi skatot arī pasaules lielos notikumus. Savā gaŗajā un darbīgajā mūžā nelaikē nepazina kaites, bet tās sāka uzbrukt tikai dzīves pēdējā laikā. Jo tuva viņai bija dziesma un dziedāšana.

Pēcaizlūguma Alvah bēŗu namā, ko izdarīja māc. T. Ziraks, piedaloties kuplam pavadītāju pulkam, aizgājēju guldīja Grove Place kapos. Pēdējās ardievas no draudzes valdes teica F. Siliņš, no draudzes dāmu komitejas K. Mitenberga, Daugavas Vanagu apvienības J. Karlsons un no Līgas koŗa — A. Niedols. Sirmo aizgājēju piemin māsa, dēli, meitas, mazbērni un mazmazbērni dzimtenē un svešumā.

A. Sed.

Ciemos pie dižgariem

PIE ZELMAS LAGERLEFAS

Pēc Stokholmas un Upsalas apskates, kur dzīvots draugu mājās, dzīvokļos un vasarnīcās, atkal esam uz „savu roku" un netālu no Karlstades. Lielākā Zviedrijas ezera Veuerna krastā uzceļam telti. Pēc izpeldēšanās ezerā un pastaigas pa priežu mežu, tikko atgulies uz piepūstā gumijas maisa, nedaudz minūtes jau esmu aizmidzis. Pamostos, kad svīst gaismiņa un dzirdu, ka lietus lāses grabina telti. Tas tomēr nav tāds lietus, ka nedrīkstētu līst no telts ārā, tādēļ nolemjam, ka dosimies „ciemos pie Zelmas Lagerlefas", jo šī ir viņas dzimtene, skaistā Vermlande.

Braucam pa mazu meža ceļu, kas vietām ir šaurs, līkumains un grumbuļains. Mūsu mazā mašīnīte sprauslo un raustās, bet tomēr kaut kā kustas uz priekšu. Mūs ieslēdzis savās skavās Vermlandes mežs ar milzu priedēm, eglēm un bērziem, ar sakrautām malkas un baļķu grēdām un pie tām pamestiem traktoriem un zāģiem, kas liecina par modernās technikas ielaušanos arī mežu apstrādāšanā. Ceļa malās redzamas gan brūnās baravikas, gan krāsainās bērzlapes un citas sēnes, bet šorīt mums nav laika tās lasīt, mums jābrauc „ciemos".

Tiklīdz esam no meža ārā un tiekam uz asfaltēta ceļa, ceļa zīme rāda, ka „Ostra Amertevik" baznīca un kapsēta ir tikai dažu kilometru attālumā. Tā ir vieta, kur atdusas Zelma Lagerlefa. Tā nu iznācis, ka vispirms ierodamies pie slavenās rakstnieces kapa un tikai pēc tam viņas dzīves vietā. Uzkalnā, kokos paslēpusies, neliela balta baznīciņa, kuŗas iekšpusē gandrīz tumsa, jo uz altāra deg tikai viena maza svecīte. Kad acis ar tumsu apradušas, parādās baznīciņas pieticīgā vienkāršība, bez liekiem greznojumiem, skulptūrām, slavenību kapu statujām un citiem atribūtiem, ar ko pārblīvētas Anglijas un arī citu Eiropas valstu katedrāles un baznīcas. Šajā vienkāršībā un klusumā ir tik labi, ka negribas baznīciņu atstāt.

Turpat, blakus baznīciņai, labi kopta kapsēta. Nav nemaz jāiet tālu no vārtiem, kad ieraugām Zelmas Lagerlefas kapu. Tas parkā turpat 100 dažādu skulptūru, galvenā kārtā zviedru skulptoru darbi. Bet parka vēsture nesākas tikai ar Polsomu, tā iet atpakaļ uz 13. g. s. un tad ar uzsvaru uz 17. g. s., kad Rottneros muiža ir bijusi slavena ar dzelzs apstrādāšanu veselus 250 gadus. Pēc tam, 19. g. s., ir dominējusi kokrūpniecība un papīra ražošana, kas arī tagad ir galvenā rūpniecības nozare tanī apvidū.

Rottneros parks ar pili un citām ēkām atrodas Frikenas ezera krastā un to dabas skaistumu, kas tur skatāms kopā ar cilvēku gara un roku veidoto mākslu, nespēja aizklāt pat zemie mākoņi un šķais lietus. Starp daudzām skulptūrām, Z. Lagerlefas statuja novietota parka centrālā vietā ar skatu uz ezeru. Tur viņa sēd savu gara bērnu vidū, vienkāršā krēslā, ar grāmatu rokā un pāri koku galotnēm noskatās ezera ūdeņos un tālāk kalnos, pār kuŗiem ir „aizdipējuši kā stirnas" ne tikai „trakais kavalieŗu gads", bet arī Zelmas Lagerlefas gadi. Skatoties šai statujā un dabas krāšņumā, ir sajūta, ka tā ir dzīvā Z. Lagerlefa, kas tur sēd. Viņa tikai nerunā ar zinķārīgo ceļotāju, kas atnācis ciemos. Bet viņš jūt, ka viņš ir gaidīts ciemiņš, jo Z. L. ir atvērusi ā priekšā visu savu gara bagātību un ļauj tam apbrīnot to, un līdz ar viņas teiksmu varoņiem pacelties augstāk un meklēt dzīvē skaidrību un skaistumu. Viņš arī zina, ka virs zemajiem mākoņiem spīd saule un tur atmirdz arī zilās Ziemeļzemes debesis, kā kādreiz viņa dzimtenē, kuŗu, laikam gan, nebūs vairs lemts tam redzēt...

PIE HANSA KRISTIANA ANDERSENA

Esma pasaules slavenākā pasaku meistara H. K. Andersena dzimtenē — Odensā. Mazais dīķu miestiņš tagad izvērties jau par itin prāvu pilsētu un mums krietni jāpastaigājas, līdz atrodam H. K. Andersena dzimto māju, kuŗas piebūvē tagad ierīkots pasaku meistara mūzejs un suvenīru kiosks, bet nelielā ēcīņa ar mazām istabiņām, pa kuŗām staigājis lielais rakstnieks savē bērnībā, saglabāta gandrīz tāda pati, kāda tā bijusi pirms 165 gadiem.

Ieejot mūzejā, redzams uzraksts: „Mans dzīves stāsts māca pasauli, ko tas arī man mācījis — Dievs labi dara, ko darīdams" Šie vārdi ņemti no H. K. Andersena autobiografijas. Mūzeja apkalpotāji apmeklētāju tūlīt novirza uz vecajām telpām, un tikai pēc to apskates atgriežamies mūzejā, kur turpinās H. K. Andersena dzīves stāsts. Lielais pasaku meistars dzimis 1805. gada 2. aprīlī, tieši tanī vietā, kuŗu pašlaik apskatām, kā nabadzīga kurpnieka dēls. Kad Hans Kristians bija tikai 11 gadus vecs, viņam nomira tēvs un mazais zēns palika mātes zinā un audzināšanā, kuŗa pati bija slimīga un alkoholiķe. Viņa bieži mazo Hansu sūtīja ubagot, lai varētu sev iegādāties dzeramo un ēdamo, un vēlējās, lai viņš ietu tēva pēdās — izmācītos par kurpnieku. Hans sāka arī apmeklēt, tā saucamo, nabagu skolu, bet jau 14 gadu vecumā, ar mazu pauniņu padusē, atstāja Odensu un devās uz Kopenhagenu. Nav mans nolūks šeit atstāstīt H. K. Andersena dzīves gājumu, kuŗš, paša rakstnieka vārdiem runājot, ir „skaista pasaka". No Neglītā pīlēna (savā ziņā autobiografiska pasaka), viņš kļuva par Dānijas skaistāko un staltāko gara gulbi, ar kuŗu dāņi lepojas vēl šodien un nebeigs lepoties nekad, jo H. K. Andersena slava ir nemirstīga.

Viņa pasakas tulkotas turpat visās pasaules valodās un mūzeja pavadoņi apgalvo, ka vēl tikai bībele esot tulkota vairāk valodās nekā H. K. Andersena pasakas. Apskatot plauktos sasliktās grāmatas, gribas ticēt, ka tas tiešām tā arī ir. Tur, aiz stikla, redzami arī 6 nelieli sējumiņi latviešu valodā, bet nav iespējams saredzēt izdevuma gadu. Viena pasaku grāmata latviešu valodā izlikta arī apskatei alfabētiskā kārtībā citās valodās tulkoto grāmatu klāstā. Tā izdota 1947. gadā, tātad, komūnistu okupācijas laikā, krāšņi ilustrēta un uz samērā laba papīra.

Atstājot mūzeju, vēlreiz gribas ieskatīties uzrakstā: „Dievs labi dara ko darīdams,,, jo tiešām H.

(Beigas 8. lpp.)

JAUNIEŠU IESVĒTE HAMILTONAS KRISTUS DRAUDZĒ

1. r. no kreisās: Vija Šulca, Mārī te Raude, Līga Anna Puriņa, draudzes priekšnieks V. Dāboliņš, mācītājs E. Pavasars, Irene Diana Sebriņa, Sarmīte Drosma Bulte, Dzintra Anita Treimane; 2. r.: Gndārs Imants Robežgruntnieks, Ēriks Andris Gēbauers, Aida Šulca, Karmene Lolita Lazdiņa, Valda Ingrīda Andersone, Aivars Jānis Pūpols, Jānis Arturs Zemītis un Uģis Oskars Ziemelis.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.,

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Lawrence — Markham Rd.: Atsevišķs 6 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar pagrabā izbūvētu dzīvokli, privāts iebraucamais ceļš. Iemaksa $1,900.-.

Greenwood — Gerrard: 7 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas. Garāžas iespēja. Iemaksa $900.-.

Greenwood — Danforth: 6 istabu dubultķieģeļu māja, garāža. Cena $22.500.-, iemaksa $2.000.-.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM.
UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISĀ PILSĒTĀ.

Pēteris Grods

Pelēkais trijjūgs

DIENU PIEZĪMES

(4. turpinājums)

Mūsu istabiņa ēkas otrajā stāvā. Gan balsināta un tīra, bet tumša un auksta. Visu dienu jādedz lampa, lai gan šai pašā mājā ir neapdzīvota saulaina istaba, bet to mums nedod. Saimniece gan rāda laipnu seju un mīļu pacienā, taču cauri spraucas mākslota viesmīlība.

Stāstam par apstākļiem dzimtenē. Bet šie ļaudis nekā nezina un nejūt no kara grūtībām. Viniem nav priekšstata par to, ko esam zaudējuši un pārdzīvojuši.

Īūdaļ uzņemu sakarus ar darba vietu. Te ir mežstrādnieku novietne ar sešdesmit poļiem, ko pārrauga vācietis ar savu palīgu feldšeri.

8. novembrī pirmo reizi Vācijas mežos. Poļu mežstrādnieki tur gatavo baļķus, papīra un dedzināmo malku. Darbs nerit raiti — poļiem spits pret visu, kas jādara vāciešu labā. Attiecības ar viņiem ieturu mērenībā. Prasīt no tiem īsta mežstrādnieka normu nozīmē riskēt.

Mežā satieku Veidenzē mežniecības iecirkņa vadītāju Rolneru. Viņš mani par visu ko iztaujā. Mežsaimnieciskās izglītības viņam nav, bet gan ilga praktiska pieredze. Pašreiz kailcirsmā gatavo dažādus meža materiālus. Te citāda kārtība: pircējs var izvēlēties sev piemērotus materiālus, bet tad jāmaksā 30 procentu vairāk.

10. novembrī — uz dzimteni pārstiepti sapņu tilti. Tā nāk sērst mūsu atmiņās un pielūgsmē. Kur gan šobrīd mūsu piederīgie, vai tos vēl satiksim šinī saulē? Vai viņi spēs pārciest varmācības un terroru? Vai viņiem jebkāds priekšstats par mūsu likteni? Paši esam svešumā un brīvībā. Bet pār dzimteni veļas sodība, lāsti un izniīcība. Vēl gan mūsu Kurzemītē smagi cīnās vācu un mūsu pašu zēni. Bet tai pat laikā uzglūn kāda jauna varbūtība...

11. novembris — kāda liela svētku diena Lāčplēšiem. Karogi. Parādes. Sajūsma. Ticība tēvzemei. Viss tas prieciīgi apstaro šo dienu. Bet kas tagad? Vēsturiskie varmākas atkal latviešu zemē. Laupa, posta, slepkavo Bet arī ar šo rīcību tie neizdeldēs Lāčplēša garu, kaut arī tikai maza saujiņa paliktos pāri no latviešu tautas. Varoņgars ir tās iedzimtā dotība. Bez tā latvietis nav dzīvojis un arī nedzīvos un tas būs tas iekšējais spēks, kas atkal viriem liks asiņot kara laukos, lai atbrīvotu savu skaisto un bezgala mīļo dzimteni.

18. novembris — prom no dzimtenes, kad tai vajadzētu slīgt karogu jūrā. Bet tur tagad trako sarkanais ārprāts, aizdzenot mūsu tautas piederīgos pa moku ceļiem. Ir nepanesams smagums sirdī, kad zem kājām vairs nejūti dzimtenes zemi. Bet tāda mums ir līdzi no Nīcas ceļa Kurzemē, ievīstīta šaurā drānas strēmelē. Šai mazā zemes saujā iespraužam tikpat mazu līdzpaņemtu Latvijas karodziņu un mūsu tēvzeme Latvija atkal dzīvo! Viņa dzīvo mūsu ticībā, ka reiz to atkal atgūsim un tā būs mūsu uz visiem laikiem. Šai dienā pārdomas ir smeldzīgi asas. Ar savu bēgļa sirdi ticam — Latvija atkal celsies!

19. novembrī ar aizturētu elpu klausāmies krievu ģenerāli Vlasovu — kustības vadoni cīņā par krievu tautas atbrīvošanu no komūnisma. Praktiski tā ir vienīgā iespēja kā Krieviju visātrāk satriekt ar pašu krievu palīdzību. Boļševismam jāsabrūk — sola Vlasovs. Tā izveidotais loks nav vis viena stipruma. Ja to vienā vietā varētu ielauzt, Vlasovam paskirtos ceļš uz uzvaru. Viņa labi uzbūvētā runa atstāj lielu iespaidu. Vācija šo krievu atbrīvotāju armijas cīņu solas atbalstīt visiem līdzekļiem. Gan tikai vēlāk pret to izaug aizdomas un neuzticība. Vlasovs kategoriski uzsver, ka viņa armija cīnīsies par katras tautas nacionālām interesēm, telpu, kultūrālo un saimniecisko dzīvi.

6. decembrī skaistajā Vagnera pilsētā Baireitā ierodas pirmais „troņmantnieks". Meža vīru mēlē runājot — spirgta atvase. Lepni sev saku: nu man ģimene, kurā vīrieši pārsvarā. Bet visi ģimenes locekļi, izņemot tēvu, dzimuši svešumā.

16. decembris. Virs Baireitas slimnīcas korpusa plandas liela sarkanā krusta zīme. Mājiens ienaidnieka lidotājiem, kas pagaidām atturas to aizkārt. Vedam mājās savu „troņmantnieku'. Kā jau kara laikā. — ar starpgadījumiem. Iebraucot stacijā — nokavējies vilciens. Ieejam Sarkanā Krusta uzgaidāmās telpās. Kamēr gaidam, atskan gaisa trauksme. Visi pasažieri patvertnēs. Pēc kāda laika tie iznāk uz perona, bet tad atkal tos sadzen atpakaļ. Patvertņu mitrās un aukstās telpas mūs atbaida. Riskējam un kopā ar vācu žēlsirdīgo māsu paliekam stacijas uzgaidāmās telpās. Dziļlidotāju trauksmi joprojām neatsauc. Metamies citā vilcienā. Iebraucam Pegnicā. Nekādu satiksmes līdzekļu. Arī te dziļlidotāju trauksme. Tā visus biedē, jo zemlidotāji apšauda ceļus, laukus un ciemus, terrorizējot mierīgos iedzīvotājus. Satiekam forstmeistaru — viņš mums izpalīdz ar savu auto.Tuvu Bronnas ciemam plist riepa. Beidzot esam mājās. Pateicoties forstmeistaram, mums rodas izredzes labākām telpām.

18. decembris. Sapnis par dzimteni: Nacionālā teātra mūros strādā amatnieki baltās drānās un atjauno šo ēku. Tur taču proklamēja Latvijas valsti. Un vai brīnums, ja no Kurzemes cīņām izaug jauna Latvija.

24. decembris. Pēc svešas eglītes mēnesnīcā. Ziemsvētku vakars tālu no mājām. Dēlēnam iedegam pirmo sveci. Vēl mielojamies pie Latvijas rudzu maizes. Vai nākošos Ziemsvētkus sagaidīsim dzimtenē? Cik mocošas ir ilgas. svētku vakarā! Ticam, ka būs atkalredzēšanās, skūpstīsim atkal savus piederīgos, dzimtenes sauli un visu, kas mums dārgs un neaizmirstams palicis dzimtenē. Šovakar, vairāk kā jebkad, sirds saka: saule uzvar tumsu.

31. decembris. Nepaiet neviena nakts, kad sapņos neredzētum kaut ko no dzimtenes. Ja mums tā tik bieži ciemos, vai tam laba vai ļauna nozīme? Līdz šim visi zīlējumi un minējumi, ko esam pa ceļam un še uz vietas dzirdējuši, ir tikai nepiepildītas valodas. Šķiet, viss atkarīgs no kāda pagrieziena vai lūzuma sarkanarmijas masās. Pagaidām tās vēl trako ar savu pārākumu. Pašreiz smagas cīņas ap ielenkto Budapeštu un jāpieļauj varbūtība, ka krievi ar savu neatlaidīgo pārsvaru arī šo pilsētu nospiedīs ceļos.

1945. gada 1. janvāris. Sapnis mūs atkal aizņesis viņā puse. Esam mājās. Šķūņos ved labību. Skaidra, dzidra diena. No Rīgas līdz maniem mežiem kājām atnākusi māmuļa. Brūnās drānās, labā izskatā, baltu kabatas lakatiņu rokā. Viņa, lai ātrāk sasniegtu mūs, nāk pāri kaimiņu laukiem. Un tad uz brīdi ir cita aina: kaut kur vāczemē, nozē. ģējuši slaidas priedes, ab i ar Šāberta Jāni ceļam tās plecos un viegli nesam uz staciju, līdzi paņemšanai uz dzimteni, jo tur būs jāsāk jauna dzīve.

8. janvāris. Mežstrādnieku novietnes poļus aizvāc uz citu vietu. Mežā tie vairs nestrādās. Kā dzird, tos iesaistīšot sapostīto pilsētu tīrīšanas darbos. Viņu vietā novietnē ierodas 40 franču gūstekņi, kas visu laiku strādājuši pie vācu zemniekiem. Viņi 1940. g. krituši gūstā. Vēl labu izskatu un gluži citādām sejām. Atgādina inteliģentu profesiju ļaudis, bet kuri tagad smagi cieš gūstniecības apstākļos. Sevišķi ietērpa un apavu ziņā nožēlojami. Daži prot vāciski. Politiski spriežot viņi domā par Degolla nomaiņu, neminēdami tā pēcnieku.

13. janvāris. Bronnas ciemā uz darbu mežsaimniecībā ierodas kāds igauņu mežzinis. Viņš dabūšot arī dienesta tērpu un labu amatu. Viņam gluži citādi darba apstākļi un pienākumi: — braukājot pa zemnieku privātmežiem, tos vērtējot un uzmērījot sagatavotos materiālus, zemnieki viņu bieži pacienā ar kādu taukvielas gabaliņu, kādēļ pārtikas jautājums, kas mums paliek spiedīgs, viņam labi atrisināts. Vēstule no virsmežziņa Ambera. Viņam klājas smagi: jāstrādā kā vienkāršam mežstrādniekam par 4 vācu markām dienā. Laikam gan neviens cits latviešu virsmežzinis to nedara Vācijas apstākļos.

21. janvāris. Polijā un Austrumvācijā sācies krievu ģenerāluzbrukums. Vāciešos satrauc kums. Šī tauta tomēr paļaujas uz savas armijas spējām, kas vajadzīgā brīdī var atkal uzliesmot un, varbūt, ar tālu ejošām sekām arī mūsu zemes labā.

Laikraksts „Latvju Balss" (Berlīnē) savos rakstos mūs stiprina ar ticību. Bet ticība un reāla iespēja — divi dažādas lietas. Labi, ka mums ir pirmā: bez tās mēs pazustu svešumā. Bet ticība kļūst stiprāka, ja tai reāla laze. Tās pašreiz nav. Pāri Polijai un Austrumprūsijai veļas krievu vilnis, kura smagumu atzīst arī vācieši. Iekams to apstādinās un, varbūt, atspiedīs atpakaļ, pagies laiks. Kur tad vēl cīņas par Baltijas telpu, ja vispār šāda cīņa notiktu. Grūti paredzēt nākotni, taču viens ir skaidrs: izredzes uz drīzu atgriešanos attālinājušās.

25. janvāris. Augšsilēzijā krievi joprojām virzas uz priekšu. Vācu civiliedzīvotājiem no šī apgabala jāpārceļas uz zemes iekšieni — jāuzsāk grūtās bēgļu gaitas. Aizvien vairāk ļaužu plūst uz apgabaliem, kur lielāka drošība. Arī Kurzemē pašreiz ļoti smagas kaujas. Virspavēlniecības ziņojumā atkal pieminēti latviešu leģionāri, kuŗi joprojām tic savas zemes atbrīvošanai. Krieviem šis Kurzemes stūris rada galvas sāpes. Viņi, domājams, grib savus Kurzemē operējošos spēkus pārsviest palīgā uz Austrumprūsiju.

Meža darbos iesaistījušies no Ļeņingradas apgabala evakuētie krievi. Viņi savā laikā strādājuši Žiguros, Rīgā un Slokā.

23. februāris. Laikr. „Latvju Balss" vairs neiznāk, šķiet, sakarībā ar briesmīgo uzlidojumu Berlīnei. Ar nepacietību gaidām, kad tas atkal atjaunosies, citā vietā un citos apstākļos. Bez gariga mudinātāja grūti domāt un strādāt.

24. februāris. Atklāta publiska sapulce vācu kara lidotāju nometnē starp Bronnas un Veidensee ciemiem. Runā kara ārsts leitnants Kriso par uzticību izšķirīgā stundā. Viņa runa kā smaga svina pārlieta. Šķiet, vācieši paši sava runātāja vārdiem vairs netic.

Ārā kaut kur gaisu maļ ienaidnieka dziļlidotājs.

19. marts. Katru vakaru rēgulāri sekojam frontes ziņām, bet joprojām nevaram neko cerīgu sadzirdēt. Vācieši visu laiku smagi cinās ar atvairi, par ofensīvām nemaz nerunājot. Vai gan tās nāks?

20. martā. Pie Saldus krievi uzbrūk abpus pilsētai, kas nozīmē, ka tie te tikuši uz priekšu, kaut arī pamazām. Slovākijā vācu vienības atraujas, bet vakaros sabiedroto spēki pamazām virzas uz priekšu., iesaistot cīņās aizvien lielākas masas. Acīmredzot, cenšanās pēc izšķirošā pagrieziena. Arī krievi ar saviem izliektiem flankiem spiež vāciešus atpakaļ

21. marts. No mežsaimniecisķām lietām Rolners pārsviežas uz citu tēmu. Viņš atzīst, ka pieļauta liela kļūda, nedodot pašnoteikšanos austrumu tautām, pēc to atbrīvošanas no boļševisma. Kļūda vairs nav labojama. Vācija smagi cieš kā no gaisa uzbrukumiem, tā zemes cīņās ar pretinieku. Tas spiežas aizvien dziļāk valsts iekšienē. Vācu tauta satraukumā un nervu saspīlējumā gaida brīdi, kad armija pāries ofensīvā. Šāds solījums ir kritis no valsts vadītāju mutes, kam tauta fanātiski tic un uzticas. Uz ģeografiskās kartes raugoties, krievi savu dzīto kīļu flankus cenšas atliekt un tas viņiem, kaut ar milzu upuriem, arī izdodas. Vācu tautu aizvien ciešāk saspiež kopā. Bēgļu straumes plūst un plūst. Kur viņu glābiņš — Dievs vien zina. Nomanāms, ka pašreizējā kara posmā panākumus vairs nenosaka cīņas gars, morāle un vēsturiski varonīgu notikumu atdzīvināšana, bet gan cilvēku un materiāla pārsvars ņem virsroku. Ja var runāt par gara spēku, tad tāds vēl mūsu zēniem Kurzemē, kur spēku samērs — astoņi pret vienu!

Visi Bronnas ciemā folkšturmisti norīkoti uz Pottenšteinu, kuŗas apkārtnē it kā izmestas pretinieka vienības. Pirmā reize, kad tās sāk rikoties no kara pagaidām neapdraudētos apvidos.

26. marts. Amerikāņu tanku smailes izlauzušās līdz Ašafenburgai — 180 kilometrus gaisa līnijā no Pegnicas. Noskaņa kā toreiz, dzimteni atstājot. No krieviem bēgām un nu atkal nezināma svešinieka ēnā.

1. aprīlis. Saltas un baigas Lieldienas. Sabiedroto armijas 120 kilometrus no mums. Par viņu izrīcībām ieņemtajos apgabalos klīst dažādas valodas. Kas ar mums, ja stāvoklis negrozīsies Eiropas aizstāvju labā? Vācu tauta sasprindzināta gaidās. Vai katru dienu tā dzird vadības uzmudinājumus — aukstus nervus, pacietību un uzticību.

5. aprīlis. Svešie dziļlidotāji trako kā negudri: zemā lidojumā apšauda civiliedzīvotājus, kas izgājuši lauku darbos vai mierīgi kopj savas mājas pagalmu. Atgriežoties mājup no mežu darbiem, apmēram 30 metrus no Nirnbergas auto ceļa, gaisā pēkšņi uznirst 6 dziļlidotāji, apšaudot visu, kas vien kustas uz ceļiem. Pie Veidenzē pārbrauktuves tie notvēr kādu automašīnu ar trim piekabināmiem. No visa tā pāri paliek vienīgi skelets.

7. aprīlis. Amerikāņi Vircburgā un jau austrumos no tās. Nav nekādas pretdarbības. Vai vācu vadība māna tautu un pamet to pretinieka iegribām? Vai uguns pārspēks vairs iespējams? Varbūt jauni ieroči, kas izšķirs iznākumu? Tie ir neatbildami jautājumi. Tauta nervozē, gaida, šaubās un tic. Un ne tikai tauta. arī daļa karavīru izteic šaubas Tās gan pagaidām dzird tikai aizmugures vienībās.

Reālitātes frontē rāda zaudētāju stāvokli, bet vadības solījumi liek vēl ticēt pagriezienam.

(Turpinājums sekos)

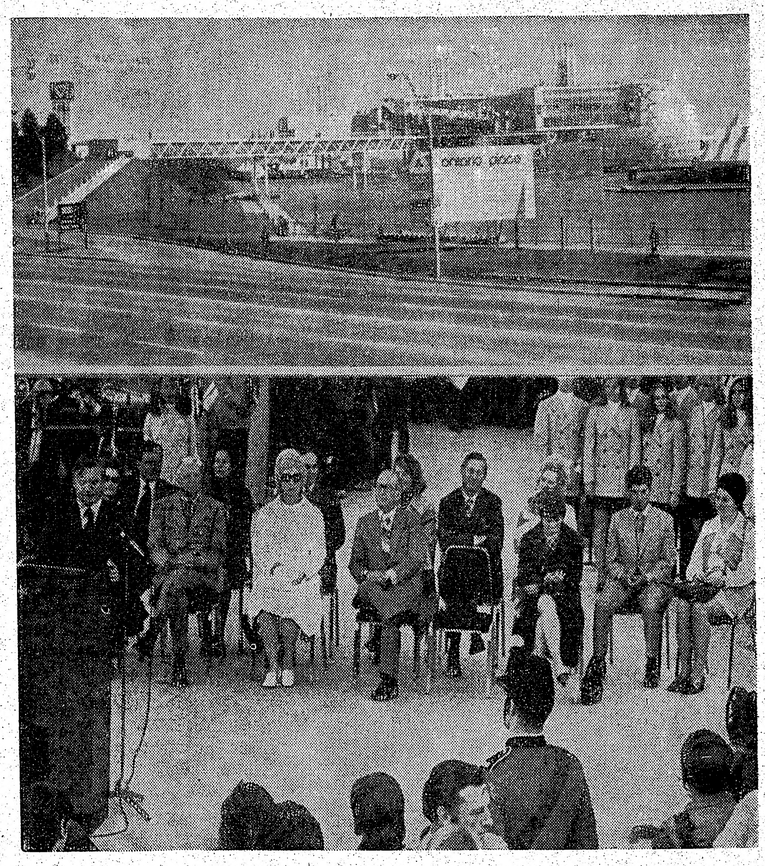

Ontario centrs Toronto, kuŗu atklāja publikai 22. maijā. Apakšā — Ontario provinces valdības galva Deviss (pie runātāju pults) saka atklāšanas runu. Foto: „L. A."

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

5. jūnijā — plkst. 7.30 Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās dāmu komitejas sarīkojums „Kad mūsu vectēvi jauni bija".

5. un 6. jūnijā — Sidrabenē jaunatnes un sporta svētki.

19. jūnijā — plkst. 7 vak. Toronto latviešu katoļu lauku īpašumā Mežciemā Jāņu sarīkojums ar Birutas Senkēvičas uzvedumu „Līgo liksme Mežciemā" un draudzes koŗa piedalīšanos.

26. jūnijā — Sidrabenē Līgo svētki ar uzvedumu pēc Mērnieku laikiem „Jāņu vakars Slātavā".

Apmeklējiet Rigu
UN 40 CITAS „PASAULES GALVASPILSĒTAS" TORONTO
8 DIENU LAIKĀ PAR $3.00
Viss, kas jums vajadzīgs, ir
CARAVAN 71 PASE

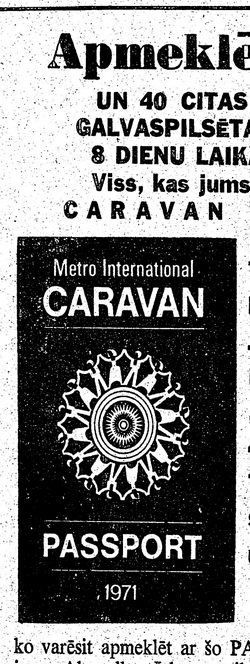

Tuvojas karavānas laiks Toronto. Jums atkal būs iespējams apskatīt „RIGU" un vēl citas 40 galvaspilsētas Toronto. Šī būs trešā, lielākā un labākā „Caravan 71",

ko varēsit apmeklēt ar šo PASI, kā arī laimēt atvaļinājumu Akapulko. Izloze notiks visā drīzumā, tādēļ iegādājaties par $3.00 PASI, jo vēlāk tā maksās $4.00. Pases var iegādāties jau tagad: biļešu kasē — Eatons Queen ielā, College ielā, Yorkdale-Simpsons Travel Service, Downtown, Yorkdale Sherway. Pasūtinājumu veidlapas dabūjamas Customer Service, Fairview un Cedarbrae; Moodey's kolonnādē, Arcade ieejas karšu aģentūrā, 137 Yonge Št., Gray Coach Terminal, kā arī jūsu pašu paviljonā. Tuvākai informācijai zvaniet 363-2389 vai 363-0792.

Līdz šim atvaļinājumu laimējuši: V. Lethmets, E. Z. Lyle, G. Meyers, M. G. Bailey, M. Kivilo, Tonu Toome, Adele Kittask, Lee Hawkins, Mrs. S. Kawaguchi, Mrs. Bruce W. Parker, Mrs. J. Whitting, Miss J. Huggins.

CARAVAN '71
BOX 4026
POSTAL STATION "A"
TORONTO 11, ONTARIO
CANADA

Yes, I want to be a world traveller in Toronto and also enter the Caravan Acapulco Vacation Draw. Please send me ..... passports at your special advanced price of $3.00 each. My (cheque, postal money order) in the amount of $..... is enclosed.

Name .....
(Please Print)
Address .....
City ..... *Zone* .....
Province (State) .....
(Mail orders accepted until June 20, 1971)

ASV PIEDZIMUSI STAĻINA MAZMEITA

Svetlānai Alelūjevai Petersai, miruša padomju diktātora Josifa Visarinoviča Staļina 46 g. vecajai meitai, piedzimusi 7 mārc. 9 unces smaga meitiņa, kas nosaukta par Olgu. Svetlana jau devusies laulībā trešo reizi. Viņai ir 2 pieauguši bērni, dēls un meita, kas dzīvo Pad. savienībā. Svetlana pārbēga uz ASV 1967. gadā un saulājās ar architektu Viljamu Petersu.

1971. gada jaunie modeli
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašinas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
HANS PLAUDE TALR. HO 6-1131
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI:

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Grāmatnica

Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121

Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās no 9—1 dienā

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pīpes lādes, šķīvjus, svečturus, standartinus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ADAS IZSTRĀDĀJUMUS — mācību mācības, zīmēšanas makšķi, albumus, vīzes grāmatas, adrešu grāmatiņas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTĪTES

Apskatiet — varbūt kas noderēs!

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē
telpas
sarīkojumiem ir viesībām
• klāj vietām galdus •
Tel. 922-2931

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555, Toronto

BB apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1556 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-6296

VAJADZĪGAS enerģiskas personas
Darbs pašu apvidū
PILNAM VAI DAĻĒJAM darba laikam.
Neierobežota izpeļņa vīriešiem un sievietēm ar automašīnām. Liela iespēja izpelnai. Interesanta komisija par pārdoto preci, materiāliem un pakalpojumiem. Izdevība iegūt augstāko ienākumu.
Zvanīt Larry—694-3389, Toronto
ELECTRO LUX Canada Ltd.
1476 Kingston Rd. Toronto.

INTERTRADE EXPRESS CORP.
JUMS TO TEICA PIRMĀ, UN NU JŪSU PIEDERĪGIE TO APSTIPRINA:
SPECIĀLIE RUBĻU CERTIFIKĀTI IR LABĀKĀ DĀVANA UZ LATVIJU
Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības. Tas ir apmēram, kā kad jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un iegādājušies mantas $200 vai $300 vērtībā, dažreiz pat vairāk. Piegāde mājās 3 — 4 nedēļu laikā.
PILNĪGA GARANTIJA
pēc kursa: 2.13 par vienu speciālo rubli.
NAV CITAS PIEMAKSAS.
Pieprasiet mūsu
Ilustrēto bezmaksas cenrādi
PASŪTINIET TAGAD TIKAI
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street,
piektā stāvā
NEW YORK, N. Y. 10010
tālr. 982-1530
ĻOTI SVARĪGI
Mēs pieņemam pasūtījumus automašīnām un dzīvokļiem. Pieprasiet mūsu speciālo biļetenu.

IZĪREJAMAS
4 vasaras mājiņas
ar 2 un 3 guļamistabām
pie Loon Lake —
16 jūdzes no Burks Fall.
Zvanīt 677-4240 (no pl. 9—17) vakaros 1 - 451-7427.
A. V. Eizenarms,
89 Argyle Cr., Brāmalea, Ont.

Nikolajs Lideks

Aiz dzeloņdrātīm

NO KARAVĪRA ATMIŅU KRĀJUMA

(2. turpinājums)

Mums bija jāiet kāds gabals kājām, tad tikām sadzīti aiz dzeloņdrāšu žoga. Te nu visielāhajam optimistam izgaisa jebkuras ilūzijas. Bija skaidrs, kas mūs te sagaida! Tūlīt tikām pamatīgi izkratīti. Atkal bija jāšķiras no lietām, kuras bija kratītāju gaumē. Pret virsniekiem izturēšanās bija puslīdz ciešama, bet karavīriem bija aplaisti pat lauvības gredzeni, cigaretes, nauda un tamlīdzīgas lietas.

Nākošā dienā mūs apskatīja nometnes ārsts — kāds Čehoslovakijas žīds, angļu armijas kapteiņa dienesta pakāpē, kas meklēja pēc asinsgrupu ietetovēgais uzskats, ka šie tetovējumi norādot uz piederību pie „nacistiem". Praktiski mums visiem vajadzēja būt tetovētiem, lai ievainošanas gadījumā, kad nepieciešama asins pārliešana, uzreiz būtu redzama asinsgrupa. Karalaika jucekli, saprotams, ne visiem šie tetovējumi tika izdarīti. Par visiem, kam bija šis asinsgrupas ietetovējums, ārsts taisīja sarakstus. Kad plkv. Krīpens tika audiencē pie angļu komandanta, viņš bija par šo lietu runājis un saņēmis atbildi, ka komandants neesot uzdevis ārstam to darīt. Acīmredzot, ārsts bija rīkojies kādas augstākas varas uzdevumā.

Mūsu nometne saucās POW Camp 2227, kas bija sadalīta trijos nodaļījumos, kuŗus angļu mēlē sauca par „kēdžiem". POW apzīmējumu mēs vācu valodā iztulkojām kā „Personen Ohne Wert", kas arī pilnīgi atbilda mūsu stāvoklim. Nodaļījumus vienu no otra šķīra dzeloņdrāšu žogi. Vēlāk gan virsniekiem atļāva brīvu kustību pa visiem nodaļījumiem.

Nometnē pavisam tika ievietoti ap 15.000 gūstekņu, no tiem ap 12.000 latviešu. Pārējie bija igauņi un lietuvieši. Pēc izdarītās reģistrācijas katram piešķīra savu numuru, kas tad arī bija gūstekņa oficiālais „vārds". Man tāds bija A525950. Kā cilvēki, kuŗus sauc vārdā un uzvārdā, mēs bijām beiguši eksistēt.

Nometni apsargāja beļģu sardze. No sākuma tie bija noskaņoti naidīgi pret mums, bet iepazīstoties tuvāk ar mūsu zēniem, mainīja savu nostāju un uzsāka ar mūsējiem visādus veikalnieciskus darījumus. Angļus viņi nīda tikpat stipri kā vāciešus, jo angļi skatījās uz tiem „no augšas", virsnieki pat nesasveicinājās ar beļģu virsniekiem, kaut gan kā sabiedrotie bija karojuši kopā divos karos.

Nometnes iekšējo kārtību noteica angļi. Beļģiem nebija pat atļauts ienākt nometnē. Nometnes komandants bija kāds angļu pulkvedis - leitnants, Lielu lomu spēlēja pretizlūkošanas dienesta darbinieki, instruktoru dienesta pakāpēs, kuŗi izdarīja visas pratināšanas. To vidū, cik varēja vērot, bija diezgan daudz žīdu tautības, arī kāds no Latvijas.

Kad pienāca nākošie gūstekņu ešeloni, uzzinājām, ka pēc pirmā ešelona aizbraukšanas saņemts rīkojums palikt uz vietas Putlošā visiem tiem, kam piederīgie dzīvo angļu zonā un ka tie drīzumā tiksot atvaļināti. Viņi nodzīvoja Putlošā līdz novembrim, bet tad tomēr atsūtīja pie mums. Dienu pirms izbraukšanas uz Beļģiju izgatavoti atlaišanas dokumenti un izmaksāta pat cejanauda, bet tad nācis pēkšņš rīkojums nosūtīt visus uz Cēdelgēmu. Lielākā daļa tūlīt „piesituši pēdu". No Beļģijas par bēgšanu nebija ko domāt. Visu laiku, kamēr strādāmies Cēdelgēmā bēgšanas mēģinājumu nebija.

Pienāca vēl ešeloni ar mūsu karavīriem no Heides un plkv. Januma grupa, kuŗa bija novietota Briseles apkārtnē. Vācijā vēl palika plkv. Oša grupa, kuŗa ap Ziemsvētkiem izklīdusi, jo saņēmusi labvēlīgu mājienu pazust.

Dzīvošana bija dēļu un ķieģeļu barakās, jeb pareizāk sakot, šķūņos. Griestu nebija, vējš un lietus nāca iekšā pa visām malām. Kamēr pastāvēja silts laiks, iztikt varēja, bet ziema stāvēja durvju priekšā un nesolīja neko priecīga. Tāču mēs sevi barojām ar naivām cerībām, ka līdz tam laikam mūsu lietas izšķirtoties labvēlīgi.

Uzturs pirmajā laikā likās apmierinošs. Produkti, ko saņēmām, bija labas kvalitātes, izsalkumu puslīdz apmierināt varēja, par kārtīgu pašsanu, protams, nerunājot. Uztura devas bija nenoteiktas un pakāpeniski samazinājās. Kad plkv. Krīpens bija griezies pie mūsu nodaļījuma komandanta un lūdzis palīgjumiem, jo angļiem bija mulķīgi uztura devu lielumu, viņš bija saņēmis strupu atbildi, lai gūstekņi esot mierā ar to, ko viņiem dodot. Viņi ēdot žēlastības maizi, kuŗa tiekot atrauta no Anglijas iedzīvotāju mutēm.

Plkv. Krīpens visādi pūlējās, lai panāktu mūsu stāvokļa uzlabošanu, tāču nekā nepanāca. Viņš bija daudz cerējis, bet visur pledzīvoja rūgtu vilšanos. Pirms vācu markas reformas mums ieteica nodot visas reichsmarkas, lai tās vēlāk apmainītu pret jaunajām vācu markām, kuŗas mums pēc atbrīvošanas no gūsta izmaksāšot pēc jaunā kursa. Taču pēc atbrīvošanas neviens nezināja pateikt, kad un kur jauno valūtu varēs saņemt.

Drīz pēc mūsu ierašanās Cēdelgēmā mūs apciemoja Briseles baptistu mācītājs Grīkmanis, pēc tautības latvietis, kas ilgus gadus jau dzīvoja Briselē, be savu tautu nebija aizmirsis. Viņš mūs apmeklēja rēgulāri visu gūsta laiku un daudz mums palīdzēja gan sakaru uzturēšanā ar ārpasauli, gan citādi. Pēc tam mūs sāka apmeklēt arī luterāņu mācītājs Romans, kuŗu bēgļu gaitas bija novedušas Briselē. Arī viņš daudz pūlējās un darīja mūsu labā. Jāpiezīmē, ka pret garīdzniekiem angļiem bija liels respekts. Tie tika laisti nometnē, kamēr citām personām vjadzēja speciālu atļauju. Pie mums bija iegriezies arī amerikāņu armijas baptistu mācītājs, latvietis Vasks, kas mums solīja visādu iespējamo palīdzību, taču tādas mēs nesagaidījām. Ar Grīkmani tika nodibināti sakari ar sūtni Briselē Miķeli Valteru. Viņš gan vēstulēs vēlēja mums visu labāko, tāču personīgi mūs apmeklēt laikam neriskēja.

Pirmajās gūsta dienās katrs saņēmām kartiņu ar gatavu tekstu nosūtīšanai piederīgiem. Pēc vairāk kā mēneša tika atļauts rakstīt ik pārnedēļas pa kartītei ar 25 vārdiem. Šīs kartītes līdz Vācijai gāja apmēram divus mēnešus, arī atbilde cejoja tikpat ilgi. 25 vārdos varēja tikai paziņot, ka vēl esam dzīvi. Sakarus ar ārpasauli izdevās nodibināt ar apmeklētāju vidutājību.

Katrā barakā - šķūnī bija novietoti, atkarā no barakas lieluma, 100 — 200 cilvēku, t. i., apmēram viena rota. Barakas tekošajo dzīvi kārtoja barakas vecākais. Bez tam katrai barakai bija arī savs atbildīgais virsnieks, resp. rotas komandieris, jo angļi atļāva paturēt mūsu līdzšinējo militāro iekārtu, kaut vai vienkārši aiz tā apsvēruma, ka tādā veidā tiem vieglāk mūs pārvaldīt. Virsnieki bija atsevišķā nodaļījumā, un tiem bija kustības brīvība pa visu nometni.

Barakas bija stipri pārpildītas. Gulēšanai bija div- un trīsstāvu gultiņas ar salmu gultas maisiņiem. Katram drīkstēja būt tikai viena sega. Jēcejas bija plkst. 6 rītā, bet plkst. 10 vakarā ugunis bija jāizdzēš un visiem jābūt gultās. No plkst. 8 līdz 4 pēcpusdienā, izņemot pusdienas laiku, visiem bija jābūt ārpus telpām. Šajā laikā baraku logiem bija jābūt atvērtiem, arī naktīs, ja nelija lietus. Pārbaude bija plkst. 5 pēcpusdienā. Nometnē bija labi iekārtota pirts - duša, kur pāris reizes nedēļā varēja kārtīgi nomazgāties.

Divīzijas informācijas daļa turpināja izdot jau Putlošā iesāktos „Laika Griežos", bez tam vēl mēnešrakstu „Nameja Gredzens". Otrā nodaļījumā iznāca „Rita Zīņas", „Cela Malā" un vēl citi izdevumi. Katrā nodaļījumā noorganizējās savs „variete", kur uz īsu brīdi bija radama maza izklaidēšanās. Mūsu nodaļījumā tas saucās „Runcis sprostā", otrā — „Gājputni", trešajā — „Jautrie jūrnieki". Tika organizēti arī kursi, sākot ar šoferu un beidzot ar konditoru. Protams, visur bija jāsastopas ar līdzekļu un materiālu trūkumu. Vēlāk šajā ziņā palīdzīgu roku sniedza Zviedrijas YMCAs pārstāvji.

Tika sarīkota mākslas un daiļamatniecības skate. Mūsu zēni tikpat kā no nekā bija izgatavojuši vērtīgas lietas. Tā piemēram, bija pagatavots rakstāmgalds no konservu kastu finiera dēlīšiem. Tas bija īsts meistardarbs, kuŗš varēja greznot katra direktora kabinetu. Šis rakstāmgalds bija ļoti paticis mūsu nometnes komandantam, kam to arī uzdāvināja. Nedzirdēja, ka galda pagatavotāji būtu saņēmuši pat paldies

NOGALINĀTS EICHMAŅA PRATINĀTĀJS

Izraēlas ģenerālkonsuls Efraims Elroms, kuŗu 17. maijā ar varu aizveda no mājām četri bruņoti vīrieši Istanbulā, atrasts 23. maijā nošauts kādā lepnā dzīvokļu mājā netālu no Izraēlas konsulāta. Turcijas premjērs Erima solījās paātrināt jauna likuma pieņemšanu, lai salaustu turku tautas „atbrīvošanas armijas" kustību, kas vainojama Izraēlas 58. g. v. ģenerālkonsula Elroma nolaupīšanā un prasīja visu nemiernieku atbrīvošanu no Turcijas cietumiem. Turcijas valdība atteicās runāt ar terroristiem par ģenerālkonsula atbrīvošanu. Viņa līķi ar lidmašīnu pārveda uz Izraēlu un ar valsts godu apbedīja Telavivas kapos.

Elroms bija otrs galvenais policijas virsnieks, kas 8 mēnešus vadīja agrākās hitleriskās Vācijas varasvīru Adolfa Eichmaņa nopratināšanu. Eichmani pēc nolaupšanas Dienvidamerikā un tiesāšanas Izraēlā, pakāra 1962. gadā. Turcijas prezidents aicināja valdību un parlamentu bez kavēšanās pieņemt nepieciešamos likumus, ar kuŗiem apkarot politiskos terroristus. Prezidents pakreiz atrodas Turcijas austrumdaļā, kur zemestrīcē nonāvēti 1000 cilvēku.

Turcijas „tautas atbrīvošanas armija" (TPLA) sastāv pa lielākai daļai no universitāšu studentiem, kuŗus vada mācīti un bruņoti Palestinas partizānu kadri Sīrijā.

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTĪM un P.S.R.S.

Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televizijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.

Ātra apkalpe • Slēgts svētdienās • Atvērts no plkst. 9 rītā līdz 7 vak., sestdienās no pl. 9—5 pēcp.

BALTIC EXPORTING Co.
480 Roncesvalles Ave.,
Ont. tālr. LE 1-3000

A. EGLITIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9 mēnesī
23" — $10.- mēnesī
101A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

VALDIS
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkalve
Aldonas KIVLENIEKS-KORMS
VEIKALA UN DARBNICA 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837

KAS? KUR? KO? TORONTO

ALBERTS STIKUTS
REALTOR
A. STIKUTS, PRI.
Diplomēts Kanādas Realtoru Institūta biedrs
1263 Wilson Ave., Downsview, 249-6161
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 759-1770

A. BERZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un nošīru
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-9447

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
521 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

CITY BUICK - PONTIAC
1900 Victoria Park Avenue pie Lawrence
Zemākās cenas, kādēļ maksāt vairāk? Pārliecinieties un pievaniet
Mr. Ken CUPDAHY, darbā tālr. 751-8920, mājās 284-1961

A. Kristapsona
gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5189

EXPRESS T.V. SERVICE
III-FI un TV DARBNĪCA. Tālr. 769-6732.
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATESU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: MO 5-9905. Ausma Miķelsone

Fotogrāfiski darbi ar teicu kvalitāti!
Piepraslet informāciju
tel. 863-1166
par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājuma nodošanai.
Benjamiņa
Vīnu laboratorija

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1400 • 407 SHERBOURNE STREET, TORONTO 9 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

AUSTRA SMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 8-6703

SPECIĀLIE RUBĻU CERTIFIKĀTI IR LABĀKĀ DĀVANA

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd Street, New York, N. Y. 10010, kas specializējusies jau 20 gadu dīvanu sūtīšanā uz Padomju Savienību tipa, kā speciālie rubļu certifikāti tagad ir labākā dāvana piederīgiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastajiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji tikai ar tiem var iegādāties visu speciālajos Veshposyitorg ārzemju valūtas veikalos. Cena dažreiz tik sema ka sapem 10 rubļu vērtību par vienu dolaru.

Pieprasiet jaunāko cenrādi un pārliecinieties, cik vērtīgi ir speciālie rubļu certifikāti. Par vienu rubli jāmaksā $2.13, bet piederīgajiem nekas nav jāpiemaksā.

Tuvākai informācijai un pieprasot katalogu, rakstiet: INTERTRADE EXPRESS CORP. — 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y. 10010, tālr. 982-1530.

ĪSAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
ATSEVIŠĶI NUMURI
PĒRKAMI TORONTO
LATVIEŠU VEIKALOS

Broadview Delicatessen
105 Danforth Ave.

Reliant Newsstand
272 Spadina Ave.

Erto Meat Products
691 Mt. Pleasant Rd.

Iduna Meat
363 Roncesvalles Ave.

Parkway Delicatessen
731 Broadview Ave.

Lotus Florists
702 Bathurst St.

Pavasara Delicatessen
361 Roncesvalles Ave.

Venus Florists
231 Roncesvalles Ave.

West Art — Gift Shop
2252 Bloor St. W.

O. Andersons
25 Market St.

Northland Grocery
120 Boston St. E.

abu dubultkiege-
500.-, iemaksa
ISĀ PILSĒTĀ.
nces valdības galva
Foto: „L. A."
Rīgu
LES
ONTO
3.00
s, ir
A S E
karavānas
onto.
al būs
s apskatīt
un vēl citas
spilsētas
ešā, lielākā
ā
71",
laimēt atvaļinā-
mā, tādēļ iegā-
ksās $4.00. Pa-
kasē — Eatons
sons Travel Ser-
ūtinājumu veid-
view un Cedar-
s karšu aģentū-
nal, kā arī jūsu
vaniet 363-2389
Lethmets, E. Z.
o, Tonu Toome,
Kawaguchi, Mrs.
J. Huggins.
oronto and also
raw. Please send
advanced price
ey order) in the
ne
1971)

Satraukums ukraiņos

UZBRUKUMI MINISTRU PREZIDENTAM TRUDO PARLAMENTĀ

Kanadas ministru prezidents Trudo sava apmeklējuma laikā Maskavā, apspriedēs ar padomju valdības galvu Kosiģinu un komūnistu partijas vadītāju Brežņevu, nav pieminējis apcietināto ukraiņu nacionālistu jautājumu. Viņš gan sacīja, ka pieminējis padomju žīdus. Trudo izteicies, ka viņš maz simpatizē nacionālistiem Kanadā, vai Pad. savienībā, kas pārkāpj likumus. Viņam arī nav bijusi pārliecība, ka būtu jāiejaucās un bez tam viņš nevēlētos, ka padomju vadoņi uzstādītu pretjautājumus par apcietinātiem Kvebekas „atbrīvošanas frontes" (FLQ) locekļiem.

CBC televīzijas intervijā Trudo izteicies: „Es pavisam augstsirdīgi izvairījos runāt par to. Es mēģināju iegūt faktus, kas atļautu pamatot manu runu, lai patiesi justos iejaukts un pārliecināts, pavisam valsirdīgi — es nevarēju atrast iemesla, ka man būtu jāprotestē par labu tādiem un tādiem, kas ir apcietināti viņu nacionālās pārliecības dēļ. Mana nostāja Pad. savienībā vai Kanadā ir, ka katrs, kas pārkāpj likumu, lai aizstāvētu savu nacionālismu, nevar iegūt manas simpatijas."

„Es domāju", „tālāk izteicies premjērs, „ka šāda jautājuma ierosināšana varētu izsaukt Brežņeva un Kosigina pretjautājumu — kāpēc jūs ielikāt cietumā FLQ vadoņus? Arī viņi domāja, ka cīnās par neatkarīgu Kvebeku. Padomju ļaudis saka, ka viņi cīnās par neatkarīgu Ukrainu. Kāpēc jūs liekat cietumā savus revolūcionārus, bet mēs savus nevaram?"

Kā zināms vainīgie terroristu organizācijas FLQ locekļi, kas atbalsta Kvebekas atdalīšanos ar varu, arestēti un ievietoti cietumā pēc angļu diplomāta Džēma Krosa un Kvebekas darba ministra Laporta nolaupīšanas Montrealā. Laporta noslepkavoja dienu pēc izņēmuma stāvokļa izsludināšanas Kanadā.

Ukraiņu pārstāvji Toronto un visā Kanadā ir satraukti un jūtas aizkarti par ministru prezidenta Trudo salīdzinājumu, ka ukraiņu nacionālisti Pad. savienībā pielīdzināti Kvebekas terroristiem Toronto oldermanis Viljams Boičuks izteicies, ka viņa telefons ir nepārtraukti aizņemts ar ukraiņu protestiem. Viņš nevarot ticēt, ka Trudo būtu varējis izteikt šādu salīdzinājumu.

Ukraiņu nacionālās federācijas Kanadā viceprieksšēdis Džordžs Karmapins ir pārsteigts „par Trudo nodemonstrēto zināšanu trūkumu par ukraiņiem".

„Tā bija sava veida pļauka ukraiņu sejā, tikt salīdzinātiem ar FLQ", sacija Dr. Džons Slogans, Vinipegas profesionāļu un tirgotāju kluba prezidents, agrākais konservatīvo loceklis parlamentā.

Stīvs Paproskis parlamentā Otavā izteicies, ka Trudo vainojams „diskriminācijā un dzimtenes drosmes trūkumā," nejautājot padomju vadoņiem sava nesenā apciemojuma laikā Pad. savienībā par apspiešanos ar ukraiņu nacionālistiem. Ukraiņi atsaucās ar Valentina Moroza lietu, lai izgaismotu savus protestus. Ukraiņu Kanadas komiteja bija sevišķi lūgusi telegrammā Trudo, pirms izlidošanas uz Pad. savienību, runāt par Morozu un 200 citiem intellektuāļiem, pret kuriem vērstas vajāšanas Pad. savienībā. Morozs, 35 g. vecais vēsturnieks, notiesāts pērngada jūnijā 9 gadus spaidu darbos un ar pieciem gadiem izsūtījumā par literāru darbu, kurā kritizēta Ukrainas kultūras iznīcināšana.

Tudo piezīmes par atteikšanos iestāties ukraiņu labā, kā jau sākumā minēts, izteiktas CBC radio intervijas raidījumā 30. maijā. Šis jautājums pacēlās parlamentā, kad uzbrukumam pievienojās ne tikai Paprovskis, bet arī konservatīvais ukraiņu izcelsmes parlamenta loceklis Stenlijs Korčinskis, Viljams Skorejko, Eldons Vūljams (Woolliam) un Hits Makverī. Viņi pārmeta, ka ministru prezidents ir apspriedis padomju žīdu problēmu, bet nav pieminējis ukraiņu nacionālistus. Vūljams uzaicināja Trudo paskaidrot, kāda ukraiņu nacionālistiem ir līdzība ar Kvebekas terroristiem un lūdza sastādīt speciālu parlamenta-senāta komiteju, lai studētu veidu, kā apkarot sociālās varmācības.

Premjērs sacīja, ka radio intervijā nav salīdzinājis ukraiņu nacionālistus ar nacionālistiem Kvebekā. „Es tikai norādīju Kanadas valdības nostāju, ka mēs neatbalstam vienas daļas valsts neatkarību nevienā valstī, ka tas atzīts internacionālos likumos, tāpat, kā mēs nevēlamies, ka cita valsts atbalstītu Kanadas vienas valsts daļas neatkarību." Trudo domā, ka līdzbraucēji-liberālie parlamentārie rieši pacēluši Moroza lietu, ko pārbaudīs vēlāk parlamenta ziņojumā. ir pacēuši Moroza lietu, ko pārbau- Trudo atraidīja izmeklēšanas komitejas dibināšanu. Attieksmē uz žīdiem Trudo paskaidroja, ka Izraēla ir apspiprinājusi padomju paskaidrojumu, ka palielinātam žīdu skaitam ir atļauts emigrēt.

Korčinskis jautāja, kāpēc premjēministrs nav apvaicājies par ukraiņiem cilvēcības vārdā. „Cilvēcības jautājums, vislabāk kārtojams labu attieksmju atmosfairā", atbildēja Trudo, tādēļ arī esot parakstīts Pad. savienības un Kanadas protokols, kas aicina konsultēties un sastrādāties savstarpējos un internacionālos jautājumos.

Ārpus parlamenta Paprovskis izteicies reportieriem, ka premjērministrs Pad. savienības apmeklējumu uzskatījis kā sabiedrisku apmeklējumu un savā paskaidrojumā salīdzinājis ukraiņu nacionālistus ar FLQ. „Es domāju viņš bija vodkas un kaviāra iespaidā, un tā pat nebija ukraiņu vodka," piemetinājis Paprovskis.

Makverī vēlāk paskaidrojumā izteicies, ka premjēministra piezīmes bijušas „varmācīgas un nožēlojamas". Ir grūti ticēt, ka Kanadas premjērministrs var pēkšņi salīdzināt Ukrainas tautas tieksmes pēc cienīta zinātnieka atbrīvošanas ar ārpuslikuma terrorista grupu Kvebekas provincē," viņš sacīja. „Tas nelaimīgi un vizdegunīgi ievaino iztēli par Kanadas valsti, kas kopš brīvību visām apspiestām tautām. Tas ir kaitējums simtiem tūkstošu ukraiņu izcelsmes kanadiešiem, kuri nebūs iepriecināti, ka viņu nacionālistus dzimtenē ieceļ tajā pat kategorijā kā FLQ terroristus."

Vasils Kušnirs, Ukraiņu nacionālās komitejas priekšsēdis Vinipegā, sacīja, ka sasauks īpašu kopsapulci, lai formulētu atbildi premjērministram Trudo. Manitobas ukraiņu nacionālā komiteja ir lielākā Kanadā, kas apvieno ap 105.000 ukraiņu. Kanadā pavisam ir 500.000 ukraiņu izcelsmes kanadiešu.

Maskavas un Ēģiptes draudzības līgums

Pad. savienības prezidents Podgornijs un Ēģiptes prezidents Sadats pēc divu dienu intensīvām apspriedēm parakstīja 15 gadu draudzības un sadarbības līgumu. Abi prezidenti vienojās par padomju palīdzības turpināšanu Ēģiptei un citām arabu valstīm. Līgumā arī paredzēts, ka Pad. savienība turpinās apmācīt ēģiptiešu militāro personālu moderno padomju ieroču apkalpošanā. Abi partī vienojušies nesaistīties citās aliansēs, kas būtu naidīgas pretējai pusei. Jaunais līgums, pirmais šāda veida starp abām valstīm, liekas, saistīs Pad. savienību un Ēģipti ciešāk. Līgums, kas noslēgts pēc nesenās Ēģiptes valdības iekšējās krizes, izraisa minējumus par Pad. savienības neapmierinātību veidā, kā Sadats iztīrīja kreisos elementus valsti pēc neizdevušās sazvērestības mēģinājuma pret Sadata gāšanu. Līgums satur arī solījumu, ka Ēģipte ies „pa sociālisma attīstības ceļu".

Podgornijs ieradās Kairo 25. maijā, lai steidzīgi apskatītu Ēģiptes - Pad. savienības attiekšmes pēc Ēģiptes augstāko amatpersonu apcietināšanām pirms divām nedēļām. Pēdējo reizi Podgornijs apmeklēja Ēģipti janvārī, lai piedalītos Pad. savienības finančētā Asvara lieldambja atklāšanas svinībās. Ēģiptes un Pad. savienības prezidenti pēc 3 dienu sarunām izsniedza kopēju komunikē, kur abi prezidenti brīdina Izraēlu, ka tās ekspansijas politikas uzturēšana ir nopietns drauds pasaules mieram un drošībai. Abas puses uzsvērušas bīstamo situāciju Vidējos austrumos „ar Izraēlas agresiju pret Ēģipti un citām arabu valstīm". Pasvītrots, ka Izraēlas nostāja, kas atkarīga no ASV atbalsta, ir „agresīva un mēģina piesavināties arabu territorijas okupētas 1967. g. iskarā". Uzsvērts arī, ka mieru var sasniegt tikai ar pilnīgu Izraēlas atvilkšanos no visām 1967. g. karā okupētām territorijām.

Pad. savienības sūtnis Kairo Vladimirs Vinogradovs atgādināja, ka Ēģipte pēdējos 10 gados saņēmusi 720 milj. dolaru krievu palīdzības. Pad. savienības pabalsti nākošiem 5 gadiem paredzēti ap 500 milj. dolaru. Maskavas drauga, bijušā viceprezidenta Ali Sabri apsūdzēšana turpinājās, tāpat pārējo, kas bija iejaukti 13. maija notikumos gāzt prezidentu Sadatu.

Mirušā prezidenta Gamala Abdela Nasera divi bijušie palīgi apsūdzēti par viņa seifa izlaupīšanu un slepenu oficiālu dokumentu sadedzināšanu pie piramidām. Pusoficiālais laikraksts Al Ahram ziņoja, ka Ēģiptes slepenās policijas darbības vēsturiskie dokomenti ir iznīcināti ar padzītā iekšlietu ministra Šaravi Gomas rīkojumu, kas pašreiz atrodas cietumā.

Parego komūnisma krišanu

„Komūnistiskā vara Krievijā tiks gāzta jau turpmākos desmit gados," „National Enquirer 40. n-rā saka mācītājs Trefards P. Mahers, kas ir humāno attieksmju pētīšanas centra direktors un dibinātājs pie Sv. Luija universitātes. Bet viņš piezīmē, ka tas notiks tikai tādā gadījumā, ja pašreizējā padomju valdība krasi nemainīs savu politiku un turpinās apspiest un izsūkt Pad. savienībā ietilpstošās tautas. Šos pareģojumus M. pamato uz novērojumiem ceļojumā pa padomju zemi pērngada augustā un septembrī.

„Krievu tauta jau tagad loti neapmierināta," saka Mahers, „un šo lielo neapmierinātību tā pārnes uz saviem bērniem. Desmit gados šo bērnu vairākums būs jau pieaudzis un tad tieši šie jaunieši būs spējīgi sākt revolūciju pret Kremli. Arī krievu sievietes ir neapmierinātas un sūdzas par smago darbu, kādu komūnistiskā iekārta viņām uzkrauj. Piezīmējams, ka Pad. savienībā nav brīvas darba izvēles, bet valdība nosūta darbos jaumešus tūlīt pēc skolas beigšanas un uz tādiem apgabaliem, kur tā vēlas, sākot no Maskavas līdz pat Klusajam okeanam."

„Komūnistu valdība jau 1917. g. beigās paziņoja, ka šķiru ienaidnieki tiek iznīcināta, bet pati radījusi jaunu, citādu nevienlīdzību: privilēģēto un zemāko grupu. Privilēģēto šķirā automatiski ietilpst visi partijas darbinieki un partijai padevīgie rakstnieki, mākslinieki un zinātnieki. Šai nelielai privilēģēto grupai ir daudz priekšrocību, to skaitā arī labāki dzīvokļi pilsētās un ārpus tām, kā arī brīva ceļošana uz ārzemēm. Daudziem piešķirti arī automobiļi."

„Tā kā valsts izdod lielas naudas summas savas militārās varenības nostiprināšanai, tad iedzīvotāju labklājības pacelšanai maz kas paliek pāri. Līdz ar to krievu tauta kļuvusi daudz neapmierīgāka nekā agrāk. Visnepieciešamāko preču un brīvības trūkums šo neapmierinātību arvien vēl pavairo. Tomēr, iekārtas gāzēji būs galvenā kārtā jaunieši."

Pie šī direktora Mahera novērojumiem un pareģojuma jāpiebilst, ka nesenie pēkšņie nemieri Polijā un lielā neapmierinātība visās citās vasaļvalstīs un nekrievu padomju republikās šī zinātnieka novērtējumus galvenos vilcienos apstiprina un viņa prognoze var būt visai tuvu patiesībai.

Kn

Toronto latviešu biedrības setdiena s skolas mācības gada noslēgumā uzrunu saka LNAK izglītības nozares vadītājs J. Mežaks. Aizmugurē: skolas pārzine A. Martinsone, TLB pārstāvis A. Gribusts un V. Gulēns. Apakšā 2. klases audzēkne Gundega Ķelle skata savā liecībā tikai „apaļus piecniekus". Pa labi skolotāja Māra Pētersone.

Foto: J. Ligers

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Uz pārmaiņām ieskatos par mazturīgo pabalstiem norāda Ontario pilsētu un pagastu vecāko apvienības komitejas izstrādāts ierosinājums pabalstu saņēmējus, kam veselība laba, iesaistīt darbā, lai tie pabalstu nopelnītu. Ierosinājumā, par ko apvienības locekļiem jānobalso, deklarēts, ka nevienam nav dabisku tiesību likt citam sevi uzturēt un pabalstu saņemšana nebūtu padarāma par eksistences veidu. Šai sakarā ieteikta stingrāka nostāja pret jauniešiem, kas pamet māju un ģimeni, kaut varētu palikt tajā un izglītoties, spējīgām personām, kas atsakās no piedāvāta darba, tādēļ ka tas „nepiemērots", klaiņotājiem, kas visur piepraša brīvu uzņemšanu un sezonas strādniekiem, kuru izpelņa sezonā pārsniedz pabalsta gada summu. Ieteikts arī strādātājiem, kuru ienākums ir zemāks nekā pabalsts, ko saņem mazturīgie, maksāt starpību, lai to ienākums sasniegtu oficiālās pabalsta summas līmeni.

☆ Tuvojoties vasarai, Kanadas pilsētas un ciemi gatavojas tūristu uzņemšanai un līdztekus arī klaiņotāju jauniešu baru novietošanai. Daudzās vietās, kur gaidāms liels jauniešu pieplūdums, ciemu administrācija ir sprukās, jo iedzīvotāji, dabiski, pret narkotiķiem un huliganiem noskaņoti nelabvēlīgi, no kā cieš arī pārējie jaunieši. Prinča Edvarda salas Istrojalti ciema iedzīvotāji pat piedraudzuši provinces paredzētās jauniešu „telts pilsētas" apkārtnes laukus noklāt ar šķidriem cūku mēsliem, ja provinces valdība nerimsies viņiem „uzmākties" ar nevēlamiem ciemiņiem. Vankuverā, toties, federālā valdība maksās par ceļotāju jauniešu apmešanos un uzturu privātās mājās. Projektu ap 500 jauniešu novietošanai financēs ar 11.351 dol. piešķirumu Kanadas palīdzības plāna ietvaros.

☆ Vienīgā etniskā grupa no apspiesto tautu piederīgajiem, kuŗai bija pietiekami stājas ātri un atklāti reaģēt uz ministru prezidenta Trudo ignoranto deklarāciju, salīdzinot padomju vergu valsts apspiesto tautu mocekļus ar Kvebekas apcietinātajiem terroristiem, bija ukraiņi. Kanadiešu ukraiņu komitejas priekšsēdis R. Maksimecs preses konferencē Toronto, runādams 48 ukraiņu organizāciju vārdā, kritizēja ministru prezidenta negatīvo viedokli un piedāvāja informāciju par atšķirībām kādreiz brīvas, tagad apspiestas valsts brīvības cīnītāju un kādas provinces terroristu un slepkavu starpā. Piebilstams, ka „Globe and Mail" arī bija ievietota lasītāja vēstule, kuŗā kāds G. Daško, komentējot minēto Kanadas ministru prezidenta izteicienu, brīnās par „šī vīra absolūto ignoranci" (lietots gan stiprāks vārds — stupidity), piebilstot, ka varētu gan domāt, ka Trudo mazliet iepazīsies ar kādu jautājumu, iekām „par to vērtu muti"... Daško arī ieteic ministru prezidentam izlasīt Kotaskija „Divi gadi padomju Ukrainā" vai Čornovila dokumentāciju, kā arī norāda uz federālās valdības gaidītā pārstāvja neierašanos nesenā demonstrācijā Toronto u.c. Viņš arī citē izvilkumus no padomju bēdīgi slavenās t.s. konstitūcijas, kuŗos visu republiku pilsoņiem „garantētas" vienādas tiesības, arī tiesības izstāties no savienības, un norāda, ka ukraiņu intellektuāļi tiesi par šo „garantēto" tiesību īstenošanas pieprasījumu apcietināti un pazudināti. Daško beidz vēstuli ar jautājumu, kādēļ Trudo atlicinājis laiku iepazīties ar padomju žīdu problēmu, bet ignorējis ukraiņu.

—ns

ALAs KONGRESS GRAND RAPIDOS

(Pārnesums no 1. lpp.)

Valde pārrunāja filmas „Latvijas 50 gadi" izrādīšanas iespējas ārpus ASV. Šo izrāžu tīro atlikumu 50 % saņemtu Brīvās pasaules latviešu apvienība, 25% ALA kā šīs filmas īpašniece, bet 25% nododams vietējai latviešu centrālai organizācijai Eiropā vai Austrālijā. Filmas pirmizrādes Torontō, DV 2. globālo dienu laikā, atlikuma otru pusi tomēr nolēma sadalīt mazliet citādi. Latviešu nacionālā apvienība Kanadā saņemtu 30%, daloties ar DV, bet 20% paturētu ALA. BPLA daļa būtu 50% arī šinī gadījumā. Valde vienbalsīgi nolēma, ka pieņemams Latviešu apvienības Austrālijā aicinājums BPLA priekšsēdim viesoties ar filmu Austrālijā, Latviešu apvienības Austrālijā 20 gadu atceres kongresā Melburnā un citos latviešu centros jūlija beigās.

Pirms kongresa sākšanās katrs ALAs valdes loceklis saņēma priekšsēža U. Gravas sagatavotu veidlapu, kuŗā bija jāizvērtē valdes locekļu darbība, sekojot šādam tekstam: „Būdams ALAs valdes loceklis 1970./71. darbības gadā un vērojot un izvērtējot savu kolēģu darbību un veikumus pagājušā gadā, vadoties pēc savas sirdsapziņas un pārliecības, kas apvienības turpmākā darbībā būtu labākais, ieteicu, kuŗiem valdes locekļiem būtu vēlams kandidēt kārta tiek iznīcināta, bet pati

nākošajā valdē un kuŗiem nebūtu". Seko visu valdes locekļu uzskaitījums.

Šis darbības novērtējums bija slepens, neatzīmējot izpildītāja vārdu. Tādā kārtā katrs varēja „izvērtēt" arī pats sevi. Atbildes izvērtēja rev. komisijas priekšsēdis A. Puķīte 21. maijā.

Šis pašu valdes locekļu izvērtējums sakrita ar balsu skaita secību viceprieksšēžu vēlēšanās nākamajā dienas kongresā. No atbildēm varēja vērot pirmās iezīmes par tiem, kuŗus nākamajā valdē vairs neievēlētu.

Bija laiks, kad uz ALAs valdes locekļu vietām bija pietiekami daudz kandidātu. Šogad grūti bija sameklēt kandidātu ALAs sekretāra pienākumiem, kuŗus beidzot uzņēmās A. Blodnieks no Nujorkas.

V. I.

Priecīgā riksī — prom no skolas, ar liecību, kuŗā tikai piecinieki. Anita Ozoliņa latviešu skolas pagalmā Toronto. Tādu viņu „notvēris" mūsu fotografs J. Ligers.

SV. KATRĪNAS

© Māc. J. Prauliņš 22. maijā Kristus ev. lut. baznīcā salaulāja DV Toronto nod. novusa sekcijas vadītāju Hermani Jākobsonu un Astridu Paviloni no Sv. Katrīnām, kuŗa pieder arī pie DV Toronto nodaļas biedru saimes. Kāzu viesības notika līgavas vecāku mājās Sv. Katrīnās, kur jauno pāri īpaši sveica DV Toronto nodaļas valdes priekšsēdis I. Zamlovskis u. c. kāzu viesi. Kāzas iezīmējās ar latviskām izdarībām un rītēja latvisko dziesmu gaisotnē„divas dieniņas".

O.K.

Ciemos pie dižgariem

(Pārnesums no 5. lpp.)

K. Andersena dzīves stāsts liecina, ka Dieva nolemtie ceļi cilvēkam ir neizdibināmi un ar prātu neaplēšami. Nabadzība, nelabvēliga apkārtne, neveselīga iedzimtība tomēr izaudzēja ģeniju. Tas tāpat kā teikts par Neglīto pīlēnu, ka viņš piedzima netīrā pīļu ligzdā, pīlēni viņu mīnābāja un plerkšķēdami zākāja, bet kad viņš izauga, izrādījās, ka viņš ir skaists balts gulbis, kas aizlido tālēs un kuŗu apbrīno ne tikai Dānijas „pīlēni", bet pat visas pasaules skaistākie un cēlākie „gulbji".

H. K. Andersenam par godu Odensā ierīkots arī liels parks, ar strautu, skaistiem apstādījumiem un zāļainiem laukumiem, kur studenti gatavo savas lekcijas, bet vakaros gaŗmatainiē tukšo alus bundžas, līdz policija „palūdz" tos parku atstāt. H. K. Andersena pieminekļa pakājē skaistas puķu dobes un citos parka stūros uzcelti „pieminekļi" Andersena pasaku tēliem. Tur redzama Pelnrušķīte un viņas trīs neglītās pusmāsas, tur Uzticīgais alvas zaldātiņš stāv uz vienas kājas un apbrīno dejotāju, vai citā vietā, īstā princese „uztraucās", kad atradusi trīs zirņus zem guļammaisa, kuŗi spiedusi viņai sānus un nav jāvuši naktī gulēt. Dažas pasakas aizmirsušās, bet kad redz to „dzīvos attēlus", tad nāk atmiņā. Interesanti skatīt šos tēlus arī tajā ziņā, ka tagad var tos salīdzināt ar paša iztēlē radītiem, pasakas lasot.

Ceļojot tālāk pa Dāniju, redzams ka nav gandrīz nevienas kaut cik prāvākas pilsētas, kuŗā nebūtu H. K. Andersena piemineklja. Vairākās vietās viņam par godu ierīkoti pat veseli parki, kā tas ir arī galvaspilsētā Kopenhāgenā, kur arī Andersena kapa pieminekļis. Dāņi ir lepni uz savu Gulbi!

PIE VILJEMA ŠEKSPĪRA

„Stratford - upon - Avon" jau daudzus, daudzus gadus, gandrīz tūlīt pēc Šekspīra nāves, ir viena no galvenajām tūristu atrakcijām Anglijā, jo tur ne tikai darbojas Šekskpīra teātris, bet ir arī viņa dzimšanas vieta. Tāpat kā visos citos tūristu centros pasaulē, arī šeit viss iekārtots tā, lai ceļotājs neaizbrauktu vīlies. No mazas lauku sādžas viduslaikos, kas bijusi romēņu un saksu tirgus vieta, Stratfordas pie Tvonas ir lēnām augusi un veidojusies līdz tam laikam, kamēr Šekspīra vārds to padarīja slavenu. Tagad tur ir īpatnēja pilsēta, kur 16. g. s. draudzīgi sadodas rokās ra 20. g. s., kur vecās architektūras paraugi mainās ar moderno. Tur ir labi iekopts parks ar V. Šekspīra pieminekli un viņa radīto tēlu skulptūrām, Šekspīra teātra ēka, moderns Šekspīra centrs ar plašu bibliotēku, kur studenti no visām pasaules malām „meklē rakstos" visu, ko tikai var atrast par Šekspīra ģeniju. Turpat atrodas, manuprāt, pati galvenā atrakcija — māja, kuŗā Viljems Šekspirs dzimis un pavadījis savu bērnību un jaunību.

Rakstīt par V. Šekspīru un viņa darbiem būtu pilnīgi lieka laika un papīra tērēšana, jo laikam gan nebūs neviena no mūsu jaunākās paaudzes lasītājiem, kuŗi Šekspīru un par Šekspīru nezinātu vairāk kā es.Arī vecākā paaudze, ja agrāk Šekspīru varbūt pazina pēc viņa Hamleta vai Makbeta, tagad to pazīst daudz labāk. Lai atceramies kaut vai tās izdarības, kas notika 1964. gadā, sakarā ar Šekspīra 400. dzimšanas dienas atceri, tad jau būs diezgan labs ieskats un pārskats par, tā saucamo, šekspīriādi.

Mums iznāca būt Šekspīra dzimšanas pilsētā septembŗa mēnesī, laikā, kad tur „nekas nenotiek", bet arī tad pilsēta pilna ar tūristiem, visi mazie krodziņi, kas lepojas ar Šekspīra vārdu visādās variācijās, pārpildīti un pie Šekspīra mājas jāstāv rindās, lai varētu tanī tikt iekšā un to apskatīt. Mājiņa, Henleja ielā, kas ir vairāk kā 400 gadus veca, ir mēģināta saglabāt tāda, kāda tā bijusi tad, kad tur dzima un auga viens no pasaules lielākajiem dzejniekiem un rakstniekiem. Sevišķi tas sakāms par mājas iekšpusi, kur grīdas čīkst un līgojas, kur nokvēpušās sienas, mēbeles un citi mājas piederumi glabā gadu simteņu elpu. Kaut Viljema Šekspīra tēvs ir bijis diezgan turīgs tirgotājs, sallīdzinot ar to laiku bagātnieku pilīm, māja un tās iekārta uzskatāma par nabadzīgu. Mazas tumšas, zemiem griestiem istabiņas, pavisam vienkāršas mēbeles un nekā tāda, kas liecinātu par turību vai pārticību. Skatot visu to, nevar atvairīt domu, ka ģēniji nedzimst lepnās pilīs, bet dzimst nabadzīgās būdiņās, un nāk prātā arī mūsu V. Plūdoņa vārdi: „Dūmainā tumšistabiņā karājās šūpulis man."

No „dūmainās tumšistabiņas" nonākam saules apspidētā dārzā, kas arī nav nekāds lielais un labi iederās vispārējā situācijā. Tas viss ir pretstatā lielajam Šekspīra parkam upes krastā, ar teātŗa ēku vienā parka malā, pieminekļiem, statujām, celiņiem un kanāliem, kam jāatspoguļo Šekspīra ģēnija slavas spožums. Ne velti angļi Stratfordas pie Avonas tūristu apmeklējumus, kuŗu skaits pēdējos gados sasniedzot turpat pus miljona gadā, sauc par literāriem svētceļojumiem. V. Šekspīra dzimšanas vai nāves gadu apaļās jubilejas, kā to rāda, vairāki uzņēmumi Šekspīra centrā un daudzajās brošūrās, par tādiem tie arī izvērtušies. Te nu reiz ir tas gadījums, kad un kur nevar teikt „tā paiet pasaules godība", jo tā nav godība, bet ģeniālitāte.

Ed. Smugaļo